КПСС XXVI СЪЕЗДИ ҚАРОРЛАРИНИ АМАЛГА ОШИРАМИЗ!

Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН. ● № 31 (8021). ● 15 февраль, 1983 йил ● СЕШАНБА ● Баҳоси 3 тийин

ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ СЕССИЯСИ

12 февраль куни XVIII чақириқ халқ депутатлари Тошкент область Советининг навбатдан ташқари IV сессияси бўлиб ўтди.

Сессияни область ижроия комитетининг раиси **Т. А. Алимов** очди.

Сессия область агросаноат бирлашмасини ташкил этиш тўғрисидаги масалани муҳокама қилди.

Сессияда область агросаноат бирлашмаси Совети ташкил этилди. Область агросаноат бирлашмаси Советининг раиси қилиб область ижроия комитети раисининг биринчи ўринбосари **С. Т. Тошқулов,** совет раисининг биринчи ўринбосари қилиб область қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариш бошқармасининг бошлиғи **Ш. А. Дадабоев,** совет раисининг ўринбосарлари қилиб хўжалик ҳисобидаги область агросаноат ишлаб чиқариш бирлашмаси директори **А. К. Абдувалиев,** область қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариш бошқармаси бошлиғининг ўринбосари **Б. В. Жердев**лар тасдиқландилар. Шунингдек Советнинг 41 аъзоси ҳам тасдиқланди.

«1983 йил ҳосили учун баҳорги дала ишларини муваффақиятли ўтказиш юзасидан область маҳаллий Советлари, агросаноат бирлашмалари, колхоз-совхозларнинг вазифалари тўғрисида» область ижроия комитети раисининг биринчи ўринбосари, агросаноат бирлашмаси Советининг раиси **С. Т. Тошқулов** доклад қилди.

Докладни муҳокама этишда область Совети депутатлари, Тошкент район ижроия комитетининг раиси **Э. Худойберганов,** Бўка районидаги «Бўка» совхози пахтачилик бригадасининг бошлиғи **М. А. Ковалева,** Паркент район ижроия комитетининг раиси **А. И. Икматов,** Янгийўл районидаги Ленин номли колхоз раиси **Н. Авазов,** шунингдек Калинин район агросаноат бирлашмаси Советининг раиси **А. Ҳайдаров**лар иштирок этдилар.

Сўзга чиққанлар асосий диққат-эътиборни баҳорги экишни муваффақиятли ўтказишга тайёргарликни ўз вақтида ниҳоясига етказиш тадбирларига қаратиб, 1983 йил ва умуман ўн биринчи беш йиллик топшириқларини бажариш ва ошириб бажариш, партия XXVI съезди қарорлари ва КПСС Марказий Комитети май ва ноябрь (1982 йил) Пленумларида илгари сурилган кўрсатмаларни сўзсиз амалга ошириш юзасидан социалистик мусобақани кенг қулоч ёйдириш соҳасида ишларнинг бориши тўғрисида маълумот бердилар.

Муҳокама қилинган масалалар юзасидан қарорлар қабул қилинди.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ СИЁСИЙ БЮРОСИДА

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси ўзининг навбатдаги мажлисида хўжалик ва маданий қурилишнинг, шунингдек ташқи сиёсатнинг бир қанча масалаларини кўриб чиқди.

Сиёсий бюро аъзоси, СССР Министрлар Совети Раиси Н. А. Тихоновнинг КПСС XXVI съезди делегатлари мамлакатни иқтисодий ва социал жиҳатдан янада ривожлантириш масалалари юзасидан министрликлар ва идоралар ҳамда бошқа марказий ташкилотлар шаънига айтган таклиф ва мулоҳазаларни амалга ошириш муносабати билан ўтказилган ишлар тўғрисидаги ахбороти тингланди.

Мажлисда уқтириб ўтилишича, съезд делегатлари таклифларининг анчагина қисми беш йиллик ва йиллик планларда кўзда тутилган топшириқларда, шунингдек КПСС Марказий Комитети билан СССР Министрлар Советининг қарорларида ўз ифодасини топди.

СССР ҳукумати, министрликлари ва идоралари партия съезди ўртага қўйган бошқа бир қанча катта-катта хўжалик проблемаларини ҳал этишга доир зарур тадбирларни ишлаб чиқишни давом эттирмоқдалар. Экономикани бошқаришни такомиллаштириш, халқ хўжалигида фан-техника тараққиётини жадаллаштириш, аҳолининг эҳтиёжларини қондириш билан боғлиқ бўлган масалаларни ҳал этишда республикалар, ўлкалар ва областларнинг ролини ошириш ва бошқалар мана шу проблемалар жумласига киради.

КПСС Марказий Комитетининг Сиёсий бюроси 1941—1945 йиллардаги Улуғ Ватан урушида совет халқи қозонган Ғалаба шарафига Москвадаги Поклонная горада ёдгорлик ўрнатиш тўғрисидаги масалани кўриб чиқди. Ғалаба ёдгорлиги ва Улуғ Ватан уруши музейи билан Шуҳрат зали хусусидаги таклиф лойиҳаси маъқулланди.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР мудофаа министри Д. Ф. Устинов мажлисда Афғонистон ҳарбий делегациясининг Совет Иттифоқига қилган расмий визити якунлари тўғрисида ва АДР миллий мудофаа министри генерал-лейтенант А. Қодир билан ўтказилган суҳбатлар ҳақида маълумот берди.

Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатларнинг иқтисодий ва илмий-техникавий ҳамкорлигини янада такомиллаштириш ва чуқурлаштириш билан боғлиқ масалалар муҳокама қилинди.

БАҲОР ЭШИК ҚОҚМОҚДА

КЕЧА эрта тонгданоқ Оржоникидзе районидаги «Маданият» колхози далаларида яна тракторларнинг гуриллаган овози янграй бошлади. Хўжаликнинг бир қатор бригадаларида мана бир неча кундирки, далаларга эртаки картошка ва пленка остига карам кўчатлари ўтказиш ишлари бошлаб юборилган.

Нуриибой Юсупов бошлиқ бригада деҳқонлари бу йил 25 гектар ерга эртаки картошка экиб, ҳар гектар ердан 20 тоннадан ҳосил олишга сўз берганлар. Ана шу мақсадда обҳаво қулай келган кунлардан самарали фойдаланиш учун астойдил ҳаракат қилинаяпти. Механизатор Х. Тўлаганов, колхозчилардан И. Раҳматуллаев, А. Эргашев, З. Ғиёсов ва О. Тўлагановлар бу ишларда бошқаларга намуна бўлишаяпти.

Хўжаликнинг Сониа Муслимова бошлиқ бригадасида ҳам пленка остига эртаки карам кўчатлари ўтқазиш қизғин. Деҳқонлар бу йил 10 гектар ерда жами 300 тонна ҳосил етиштиришга аҳд қилишган. Умуман бригада далаларида бу йил сабзавотдан 1000 тонналик, картошкадан эса 225 тонналик хирмон уйилади.

— Баҳорни шайланиб кутиб олдик,— дейди хўжалик раҳбари М. Пугачева.— Бу йил 180 гектар ерга эртаки картошка уруғи қадалиб 2,5 минг тонналик ҳосил олиш кўзда тутилаяпти. Шу кунгача хўжалигимизда 80 гектардан ортиқ ерга картошка экиб бўлинди. Шунингдек, бу йил 15 гектар майдонда плёнкалар остида эртаки карам етиштирилади.

Дала ишлари хўжаликнинг Э. Раҳимжонов, С. Эгамбердиев ва О. Юнусов ўртоқлар бошлиқ бригадаларида ҳам яхши йўлга қўйилган.

Қ. КАРИМОВ.

Суратларда: (юқорида ўнгда) Н. Юсупов бошлиқ бригадада картошка экиш пайти. Колхозчилар Б. Файзиева, Д. Аҳмедова ва бригадир С. Муслимовалар карам кўчатларини кўздан кечиришаяпти. Плёнка остига экилган кўчатлар.

В. Портнов фотолари.

СОВЕТ ИТТИФОҚИ БЎЙЛАБ

● РОВНО. Темир-бетон конструкциялар заводи саноат қурилишининг ғоятда тежамли бўлишини таъминлайди. Заводнинг биринчи навбати ишга тушди. Бугун бу ерда тайёр маҳсулот ортиб жўнатила бошланди. Корхона вазни оз бўлгани ҳолда пишиқлиги орттирилган конструкция ва детал тўла комплектлари билан объектларни таъминлаб туради. Қурилиш битиши билан корхона йилига 112 минг куб метр маҳсулот ишлаб чиқарадиган бўлади.

* * *

● ТБИЛИСИ. Кейинги беш йил ичида мамлакатимиздаги 20 миллион меҳнаткашнинг иш шароити яхшиланди. Шу вақт ичида меҳнатни муҳофаза қилиш тадбирларига 11 миллиард сўм сарфланди. Бугун Грузия пойтахтида тугаган ва ВЦСПС билан СССР давлат стандартлар комитети ташкил қилган Бутуниттифоқ семинар кенгашида шундай рақамлар келтирилди. Семинар қатнашчилари меҳнат хавфсизлигини метрологик жиҳатдан таъминлашни янада ривожлантириш йўлларини муҳокама қилдилар, зиёнли ишлаб чиқариш омиллари даражасини контрол қилиш, янги метод ва воситаларининг жорий этилишини тезлаштириш борасида тавсиялар қабул қилдилар.

* * *

● БЕРЕЗИНО. (Минск области). Сельхозтехника Березино бўлимида запас деталларни тиклаш саноат негизига ўтказилди. Бу ерда қимматбаҳо машина-ускуналар келтирмаган ҳолда ейилган деталларни тикловчи пухта база яратилди. Ремонтчилар станоклар учун ўзлари ҳар хил ускуна, мосламаларни ясадилар. Ҳозир устахоналарда қарийб 200 номдаги деталлар тикланмоқда.

(ТАСС).

ЛЕНИН НОМЛИ КОЛХОЗДА

БУГУН ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ РАҲБАР КАДРЛАРИНИНГ ЎҚУВИ БОШЛАНАДИ

БУГУН Ғалаба районидаги Ленин номли колхоз клубида Тошкент область партия, совет, қишлоқ хўжалик органлари, колхоз, совхоз ва бошқа давлат хўжаликлари раҳбар кадрларининг қишки ўқуви бошланади.

Биринчи машғулотда область партия комитетининг секретари М. Қ. Қодиров «Область партия ташкилотлари, совет, қишлоқ хўжалик органлари, колхоз ва совхозларнинг Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг III ва VIII пленумлари қарорларидан келиб чиқадиган вазифалар асосида пахтадан мўл ва эртаки ҳосил етиштириш технологиясини такомиллаштириш, ҳосилдорликни ошириш, ялпи пахта етиштиришни кўпайтириш ва хом ашё сифатини яхшилаш юзасидан вазифалари тўғрисида» доклад қилади.

Куннинг иккинчи ярмида эса Тошкент область ижроия комитетининг раиси Т. А. Алимов «Партия ташкилотлари, совет, қишлоқ хўжалик органларининг КПСС Марказий Комитети май ва ноябрь (1982 йил) Пленумлари қарорлари асосида область колхоз ва совхозларида ер-сув ресурсларидан фойдаланиш самарадорлигини ошириш вазифалари тўғрисида» доклад қилади.

Шунингдек, хўжаликларнинг раҳбарлари ва мутахассислари ғўзага ишлов бериш ҳамда мўл ва эртаки ҳосилни йиғиштириб олишнинг индустриал технологиясини такомиллаштириш асосида пахтачиликни янада интенсивлаш соҳасидаги илғор иш тажрибаларини ўртоқлашадилар.

ЯНГИ РЕЖАЛАР БИЛАН

СИРДАРЁ соҳилида ястаниб ётган ерлар Бегмон ака учун қадрдон бўлиб қолган. У бу ерлардан ҳар куни неча бор ўтади. Деҳқоннинг номини элга танитган ҳам шу далалар. Кўксидаги қўша-қўша орден ва медаллар ҳам шу сахий ерларнинг саховатидир.

— Меҳнат ва бахт эгиз дейдилар, — дейди у. — Мен буни ўз ҳаёт тажрибам давомида кўрдим..

60-йилларнинг бошларида механизаторлик курсини битирган Бегмон Назарқулов колхозда аввал тракторчи бўлиб ишлади. Ўз касбига меҳр қўйди. Тез орада колхоз раҳбарлари унга пахтачилик бригадасини ишониб топширишди.

Дастлабки йилиёқ ёш бригадир ишончни оқлаш йўлида дадил қадам ташлади. Бу ҳосил тарозига тушганда янада яққолроқ кўринди. Ҳосилдорлик бир йилдаёқ 6 центнерга ошди. План бажарилиб, бригада аъзоларининг даромадлари ҳам яхши бўлди.

1967 йилда бригада пахтакорлари ҳосилдорликни 30 центнерга етказган бўлсалар, шундан кейин йилига мунтазам равишда гектаридан 40 центнер ва ундан ҳам ошириб пахта етиштириб келмоқдалар.

Механизаторлардан Эргаш Ҳасанов, Абдулла Шералиев, сувчилардан Саид Бийболаев, Карим Умаров, Сафар Шералиев, Мирза Ўринбоевлар бригадир билан бир жон-бир тан бўлиб ишлайдилар.

Хўжалик йилининг яхши якунидан уста пахтакор мамнун бўлса ҳам янги режалар, янги ташвишлар унга тинчлик бермайди. Беш йилликнинг учинчи йилида деҳқонлар ўз зиммаларига юксак социалистик мажбуриятлар қабул қилганлар. Жумладан, бу йил пахта ҳосилдорлигини 50 центнерга етказишга қарор қилишган. Шунингдек, 30 гектар ерга макка экиб, 100 центнердан дон, 15 гектар бедадан 220 центнердан пичан, 15 гектар лавлагидан 600 центнердан ҳосил олишни ҳам режалаштиришган. Бундан ташқари бригадада ёрдамчи хўжалик ривожлантирилади.

Шу кунларда бригада деҳқонлари далаларга маҳаллий ўғит ташиб чиқариш, ариқ-зовурларни тозалаш, яхоб суви бериш ишларини амалга оширмоқдалар.

Ф. ЗИЁДУЛЛАЕВ,
Бекобод районидаги «Победа» колхози.

ЧЕВАРЛАР— ЮБИЛЕЙГА

Тошкентдаги бадиий буюмлар фабрикасининг чеварлари Тошкентнинг 2 минг йиллик юбилейини меҳнатда юқори кўрсаткичларга эришган ҳолда кутиб олишга аҳд қилдилар. 1983 йил давомида фабрикада 27 миллион сўмлик миллий бадиий буюмлари тайёрланади. Шуниси диққатга сазоворки, маҳсулотларнинг 29 тури давлат сифат белгиси билан ишлаб чиқарилади.

Фабриканинг 20 дан ортиқ бригадаси Тошкентнинг 2 минг йиллик юбилейига қадар йиллик планни бажаришга, ўнлаб чеварлар коллективлари эса беш йилликнинг 3,5 йиллик топшириқларини адо этишга сўз беришган.

С. СУЛТОНОВ.

РЕМОНТ ЖАДАЛ, СИФАТИ ЯХШИ

МОСКВАЛИК илғор коллективлар бошлаб берган ватанпарварлик ҳаракати ҳамма ерда бўлганидек бизнинг совхозимизда ҳам катта қизиқиш билан кутиб олинди. Далачилик бригадалари коллективлари, машина-трактор парки ишчилари ўртасида янги ташаббус моҳияти атрофлича чуқур ўрганиб чиқилгандан сўнг, кузги-қишки тадбирларни бажариш янада қизғин тус олди. Ҳар бир ишнинг тез ва сифатли бажарилиши юзасидан ўзаро ҳамкорлик ва назорат кучайди.

Биз пахта териш машиналари ремонтининг сифатли бўлишига алоҳида эътибор бермоқдамиз. Бу ишга хўжаликнинг 12 нафар энг яхши механизатори жалб этилган. Улар ҳам социалистик мусобақа шартлари асосида ишламоқдалар. Иш унуми ва сифатига қараб ғолиб ремонтчиларга 20 сўмдан пул мукофоти берилади ҳамда улар шарафига Меҳнат Шуҳрати байроғи кўтарилади. Тажрибали слесарь Турсунбой Маллаев ана шу мукофотни бир неча марта қўлга киритди. Шунингдек, Расул Жабборов, Ином Тошев, Қўчқор Раҳимов, Ҳайдар Қораев, Арслон Ризмонов каби ремонтчилар ҳам меҳнат беллашувида пешқадамлик қилмоқдалар.

Ғ. ТУРДИОХУНОВ,
Пискент районидаги «Пискент» совхози бош инженери.

БИЛДИРИШ

Бутуниттифоқ ихтирочилар ва рационализаторлар жамияти Тошкент область Совети ВОИРТошкент область X ҳисобот-сайлов конференцияси делегатларига шуни маълум қиладики, конференция 16 февраль куни соат 11.00 да Ҳамза номидаги санъатшунослик институти биносида (Тошкент, Парадлар ҳиёбони, 2-уй) очилади.

Делегатларни рўйхатга олиш 16 февраль соат 9.00 дан шу ернинг ўзида бошланади.

Бутуниттифоқ рационализаторлар ва ихтирочилар жамияти Тошкент область Совети

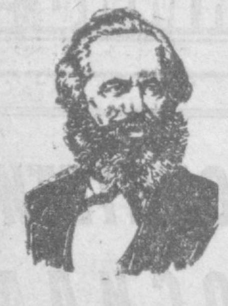

ИЛМИЙ КОММУНИЗМ АСОСЧИСИ

К. МАРКС ТУҒИЛГАН КУНИНИНГ 165 ЙИЛЛИГИ ВА ВАФОТИНИНГ 100 ЙИЛЛИГИ ОЛДИДАН

МАРКСИЗМНИНГ пайдо бўлиши ижтимоий фанларда революцион ўзгариш ясатди. Социализм утопиядан фанга айланди. Бу фан халқаро революцион ҳаракат билан қўшилган ҳолда меҳнаткашларни жамиятни социалистик асосда қайта қуриш программаси билан қуроллантирди.

Илк бор социализмга ва бутун ишчилар ҳаракатига илмий асос яратган инсон — Карл Маркс 1818 йил 5 майда Германиядаги Трир шаҳрида адвокат оиласида туғилди. Маркс Германиядаги университетда юридик фанларни, фалсафа ва тарихни ўрганди. 1837 йилда у студент пайтида Гегель фалсафаси билан танишди. Маркс унинг фалсафасидан атеистик ва революцион хулосалар чиқаришга интилаётган ёш гегелчилар сафига қўшилди.

Германиядаги қирқинчи йиллардаги сиёсий ҳаракат ёш Карлни ҳам синфий курашга чорлади. Маркс ижтимоий ҳаётда ҳам, фанда ҳам энг аввало революционер эди. У 1842—43 йилларда буржуа-демократик «Рейн газетаси»нинг аввал ходими, сўнг редактори бўлди. Унинг раҳбарлигида газета революцион демократиянинг органига айланди. Маркс жамият энг камбағал қатламларининг социал проблемаларини чуқур ўрганишга киришади. У иқтисодий масалаларни ва утопик социализм ғояларини таҳлил этади. 1843 йилда Маркс Гегель ҳуқуқ фалсафасини танқидий нуқтаи назардан кўриб чиқади ва биринчи марта Гегель диалектикасининг идеалистик асосини танқид қилади. У давлат граждан жамиятини эмас, аксинча граждан жамияти давлатни, бошқача қилиб айтганда иқтисодий муносабатлар сиёсатни белгилаб беради, деган хулосага келади. Бу пайтга келиб у ўз қарашларида узил-кесил идеализмдан материализмга ва революцион демократизмдан коммунизмга ўтади.

1844 йилда Карл Маркс Парижда Фридрих Энгельс билан учрашади. Бу учрашувда уларнинг ишчилар синфи социал озодлиги учун кураш масалаларида қарашлари тўла муштарак эканлиги аниқланади. Шу пайтдан бошлаб уларнинг қалин дўстлиги ва узоқ йиллик самарали ҳамкорлиги бошланади. Илмий социализм назариясини яратиш учун ўта муҳим бўлган тарихни материалистик тушуниш ғоясини ишлаб чиқишда Маркс ҳал қилувчи роль ўйнади.

1847 йилда Маркс ва Энгельс ишчилар ҳаракатининг энг илғор қисмини бирлаштирган «Адолатлилар иттифоқи»ни қайта ташкил этиб, биринчи халқаро революцион ташкилот — «Коммунистлар иттифоқи» туздилар. «Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!» шиори бу ташкилотнинг жанговар шиори бўлиб қолди. Маркс ва Энгельс халқаро коммунистик ҳаракатнинг дастлабки программ ҳужжати — «Коммунистик партия манифести»ни ишлаб чиқдилар. 1848—49 йилларда Маркс Кельнда «Янги Рейн» газетаси»ни нашр қила бошлайди. В. И. Ленин бу газетани революцион пролетариатнинг энг яхши органи деб ҳисоблаган эди.

1849 йилда Германияда контрреволюция ғалаба қозонгандан сўнг Маркс мамлакатни тарк этиб, аввал Парижга келади, сўнг Лондонда яшай бошлайди. Революция мағлубиятидан сўнгги реакция даври унинг ҳаётида, жумладан моддий жиҳатдан, энг оғир давр бўлди. В. И. Ленин айтганидек, агар Энгельснинг саҳий ёрдами бўлмаганида Маркс ва унинг оиласи очликдан ҳалок бўлишлари мумкин эди.

1857—58 йилларда Маркс ўзининг машҳур «Сиёсий иқтисодни танқидга доир» асарини яратади. Асар сўз бошисида у тарихий материализм тушунчасини белгилаб беради. Бу ишида у яна бир буюк ихтиро қилади: қўшимча қиймат назариясини яратади ва капиталистлар томонидан ишчиларнинг эксплуатация қилиниши йўлларини очиб ташлайди.

Европанинг саноати ривожланган мамлакатларида 1857 йилда юз берган иқтисодий кризис демократик ва миллий ҳаракатни яна кучайтирди. Маркс немис ишчилар синфига Германияни революцион-демократик йўл билан бирлаштириш учун кураш стратегияси ва тактикасини ишлаб чиқишда ёрдам кўрсатади. 1864 йилда Лондонда биринчи оммавий халқаро пролетариат ташкилоти — I Интернационал ташкил этилади. В. И. Ленин кўрсатиб берганидек, Маркс бу ташкилотнинг раҳнамоси эди. У дастлабки программ ҳужжатларни ишлаб чиқди, Интернационал барча конгресслари ва конференцияларининг ташкилотчиси бўлди.

1867 йилда Маркс шоҳ асари — «Капитал»нинг биринчи томи босилиб чиқди. У бу асари устида умрининг охиригача ишлади. «Капитал»ни яратиш учун Маркс 40 йиллик фаолиятини сарфлаган. У бу асарида капиталистик жамият ривожланишининг иқтисодий қонунларини очиб берди, капитализмнинг тарихан ўткинчи босқич эканлигини ва унинг ўрнини муқаррар социализм эгаллашини кўрсатди.

Маркс 1871 йилги Париж коммунасини қизғин қўллаб-қувватлади. У коммуна тажрибасидан давлат ва революция тўғрисидаги марксча назария учун чуқур хулосалар чиқарди. Маркс революция ғалабасини таъминлаш учун ишчилар синфи ва деҳқонлар иттифоқи зарурлигини кўрсатиб берди.

Маркс ўз ҳаётининг сўнгги йилларида ишчиларнинг революцион ҳаракатига раҳбарлик қилишни давом эттирди. 1875 йилда у ажойиб асари — «Гота программасини танқид»да Германия социал-демократияси программасининг лойиҳасини танқид қилди. Бу асарда капитализмдан социализмга ўтиш босқичи ҳамда бўлажак жамиятнинг икки босқичи: қуйи (социализм) ва юқори (коммунизм), босқичлари ҳақидаги таълимотини яратди.

Маркс 1883 йил 14 мартда вафот этди. У Лондондаги Хайгет қабристонида дафн этилди. Энгельс ўз дўстининг қабри устида сўзлаган нутқида башорат қилиб «Унинг номи ҳам, иши ҳам асрлар узра яшайди!» деган эди.

Инсониятга жаҳонни социалистик тарзда ўзгартириш йўлини кўрсатиб берган Марксннинг иши яшамоқда ва ғалаба қозонмоқда. XX асрнинг асосий воқеаси — Россияда Улуғ Октябрь социалистик революцияси, бутун жаҳон революцион жараёнининг ҳозирги кунларимиздаги ривожланиши ҳам марксизм билан боғлиқдир.

В. МАКАРЕВИЧ,
тарих фанлари кандидати.
(АПН).

ФАН ВА ТЕХНИКА ЯНГИЛИКЛАРИ

ЧИҚИНДИЛАРДАН ФОЙДАЛАНИБ

● ТОШКЕНТ политехника институтининг мутахассислари ишлаб чиққан янги гидроизоляцион ва карозияга қарши қоплама ер ости темир бетон ва металл конструкцияларнинг мустаҳкам ҳимоя қилинишини таъминлайди.

Бундай қоплама тайёрлаш учун «Фарғонанефтеоргсинтез» бирлашмасининг чиқиндилари — оқлайдиган гилдан фойдаланилмоқда. Бундай қоплама тайёрлаш технологияси жуда оддий бўлиб, ортиқча харажатларни талаб қилмайди — уни бевосита қурилиш майдонининг ўзида тайёрлаш мумкин. Бундай қоплама таннархи ҳозирги вақтда шундай мақсадлар учун ишлатилаётганига қараганда анча арзондир.

Карозияга қарши ва гидроизоляцион қоплама қурилишда кенг қўлланилади. «Фарғонанефтеоргсинтез» бирлашмасининг шу вақтгача анча тўпланиб қолган чиқиндилари ҳам бирмунча камаяди.

(ЎзТАГ).

◆ Тўхтар ЭШХЎЖАЕВ Ўзбекистон ССР Мелиорация ва сув хўжалиги министрлигининг Наримонов шаҳридаги ихтисослашган ишлаб чиқариш корхоналарида кўп йиллардан бери ишлаб келади. Шаҳар Советининг депутати Т. Эшхўжаев ўн биринчи беш йилликни уч йилда бажаришга аҳд қилган. Шу кунларда у 1984 йил ҳисобига ишламоқда.

В. Сироткин фотоси.

ЁШЛАРГА УСТОЗЛАР ТАЖРИБАСИ

ЎЗБЕКИСТОН колхоз ва совхозлари тарихи жамоатчилик институтининг Тошкент область партия комитети қошидаги область филиали советининг кенгайтирилган мажлиси бўлиб ўтди.

Совет Ўзбекистон колхоз ва совхозлари тарихи жамоатчилик институти Тошкент область ва районлари филиалларининг 1982 йилдаги иши ҳамда КПСС Марказий Комитети ноябрь (1982 йил) Пленуми қарорлари асосида улар олдида 1983 йилда турган вазифаларни муҳокама қилди. Тошкент область партия комитетининг секретари А. М. Хўжаев бу ҳақда доклад қилди.

Докладчи область ва район филиаллари, хўжаликлардаги ҳамкорлик кўрсатувчи группалар область партия комитети, район партия комитетлари ҳамда колхоз ва совхозлар партия ташкилотларининг раҳбарлиги ва доимий ёрдами туфайли қишлоқ хўжалик ветеранларини ижтимоий-сиёсий ишларга, ёшлар ўртасида тарбиявий ишларни олиб боришга жалб қилиш, хўжаликлар тарихлари ва ветеранлар эсдаликларини яратиш, колхоз ва совхозлар музейлари фаолиятини кучайтириш бўйича муайян тадбирларни амалга оширганликларини таъкидлаб ўтди.

Ҳозирги пайтда 2000 нафарга яқин қишлоқ хўжалиги ветерани жамоатчилик асосида мураббийчилик қилмоқда. Улар қишлоқ ёшларидан 5500 кишини касб-ҳунарларга ўргатишяпти. Қишлоқ хўжалик ветеранларидан 1,5 минг кишига яқини пропагандистлик ва агитаторлик қилмоқда.

1982 йилда колхоз ва совхозлар тарихи очерклари қўлёзмаларидан еттитаси нашр этишга тақдим этилди. Шулардан бештаси таҳрир қилиниб, нашр этилди.

Ўзбекистон колхоз ва совхозлари тарихи жамоатчилик институти томонидан нашр этилаётган «Қишлоғимиз тонги» китобига машҳур қишлоқ хўжалик ветеранларидан етти кишининг эсдаликлари киритилди.

Область хўжаликларида 21 та музей фаолият кўрсатмоқда. Уларда ёшларни Совет Армияси сафига кузатиш, йигит-қизларга паспорт топшириш ва бошқа кўпгина тантанали тадбирлар ўтказилди. Ўтган йили музейларда 6,5 мингдан кўпроқ киши бўлди.

Область филиали йил давомида колхоз ва совхозлар музейлари активлари, район филиаллари раисларининг ўринбосарлари ва илмий секретарлари, колхоз ва совхозлар тарихини ёзаётган муаллифларнинг илмий-амалий семинар-кенгашларини ўтказди. Қатор район филиалларида мураббий ветеранлар ва пропагандист ветеранларнинг район слётлари бўлиб ўтди. Буларнинг ҳаммаси ёшлар ўртасида мураббийчилик ва тарбиявий ишларни янада яхшилашга хизмат қилди.

Машҳур ветеранларнинг юбилейларини тантанали ўтказиш яхши анъанага айланиб қолди. 1982 йилда колхоз ва совхозларнинг ҳурматли ветеранларидан 38 киши шарафига ана шундай тантанали кечалар ташкил қилинди.

1982 йилда мураббий ветеранлар ва улар шогирдларининг слёти ўтказилди.

Ёшларнинг энг яхши мураббийлари бўлган қишлоқ хўжалик ветеранларидан 8 кишига Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фармони билан «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган мураббий» фахрий унвони берилди. 80 кишига ВЦСПС ва ВЛКСМ Марказий Комитетининг «Ёшлар мураббийси» нишони ҳамда Ўзбекистон колхоз ва совхозлари тарихи жамоатчилик институтининг Фахрий ёрлиқлари топширилди.

Шу билан бир қаторда, — деб кўрсатиб ўтди докладчи, — область ҳамда район филиаллари, хўжаликлардаги ҳамкорлик кўрсатувчи группалар фаолиятида жиддий камчиликлар мавжуддир. Ҳали ҳам кўпгина ҳамкорлик кўрсатувчи группалар етарлича активлик кўрсатмаяптилар. Район филиаллари эса уларга бўш раҳбарлик қилмоқда. Бундай камчиликлар, айниқса, Бўка ва Ғалаба районлари филиалларида кўпроқ учрайди.

Колхоз ва совхозлар музейларини ривожлантириш ҳам талаб даражасида эмас. Бўстонлиқ, Калинин, Оржоникидзе, Паркент, Оҳангарон районларида бирорта колхоз, совхоз меҳнат ва жанговар шон-шуҳрати музейи йўқ.

Бўка, Ғалаба, Бўстонлиқ, Коммунистик, Пискент районларининг кўпгина колхоз ва совхозларида ҳали ушбу хўжаликлар тарихи очерклари яратилмаган.

Докладни муҳокама қилишда район филиалларининг раисларидан Бўстонлиқ район партия комитетининг секретари Н. В. Солдатова, Ўрта Чирчиқ район партия комитетининг секретари Л. Нуруллаев, Бўка район партия комитетининг секретари Ф. Азимхўжаева, область филиали Советининг аъзоларидан Янгийўл районидаги У. Юсупов номли аграр саноат бирлашмасининг бош директори Ж. Хоназаров, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони О. Афзалов, қишлоқ хўжалик ходимлари касаба союзи Тошкент область комитетининг раиси Т. Ражабов ўртоқлар иштирок этдилар.

Муҳокама этилган масала юзасидан кенгайтирилган қарор қабул қилинди. 1983 йил учун иш плани ва ташкилий тадбирлар тасдиқланди.

Область филиали Советининг мажлисида, шунингдек, Янгийўл районидаги «Коммунизм» колхози партия ташкилоти қошидаги ҳамкорлик кўрсатувчи группанинг иш тажрибаси ҳамда Тошкент область ижроия комитети қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариш бошқармаси, Тошкент область филиали ва қишлоқ хўжалиги ходимлари касаба союзи область комитетининг 1983—1985 йилларда Тошкент области хўжаликларидаги меҳнат ва жанговар шон-шуҳрати колхоз-совхоз музейлари фаолиятини яхшилаш, ана шундай янги музейлар ташкил этиш бўйича биргаликда белгилаган тадбирлари кўриб чиқилди.

КАСБДОШЛАРИГА НАМУНА

ТАЖРИБАЛИ лубчи Рихси Бураева номини Тошовул луб заводи ишчи-хизматчилари катта ҳурмат ва эҳтиром билан тилга оладилар. Корхонанинг илғор ишчиларидан бири ҳисобланган бу коммунист зиммасига юклатилган вазифани сидқидилдан бажараётганлиги учун ҳам обрў-эътибор орттирган. Боғловчилик касбини пухта эгаллаган донгдор ишчи аёл ҳар бир смена давомида бутун тажрибаси ва маҳоратини сарфлаб ишлайди.

Шунинг учун ҳам иш кўрсаткичлари яхши бўляпти. Биргина ўтган йили пландагидан ташқари 60 тонна хом ашёни боғлаб, ивитишга тайёрлаб берди. Ишининг сифати ҳам кўнгилдагидек бўлмоқда.

Моҳир ишчи ўн биринчи беш йилликнинг учинчи йилида ҳам юксак марраларни кўзлаб меҳнат қиляпти. У йиллик топшириқни муддатидан илгари бажариш юзасидан зиммасига олган шахсий мажбуриятини шараф билан уддаламоқда. Ҳар сменада қўшимча юзлаб килограмм луб толасини боғлаб бермоқда. Мураббийнинг меҳнат кўрсаткичлари 115—120 процентни ташкил этяпти.

З. ИСРОИЛОВ.

ОБЛАСТЬ ХАЛҚ КОНТРОЛИ КОМИТЕТИ ВА «ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» ГАЗЕТАСИНИНГ ҚЎШМА РЕЙДИ

ЭЛ РАҲМАТ ДЕСИН...

КОММУНИСТИК ВА ПАРКЕНТ РАЙОНЛАРИ АҲОЛИСИГА ҚОНИҚАРСИЗ ХИЗМАТ КЎРСАТИЛЯПТИ

«ЙЎҚОЛГАН» АВТОБУСЛАР

Қўлтиғига ишчи коржомаси қистирган ўрта ёшлардаги киши кафтини пешонасига соябон қилиб йўл қарар экан, ёнидагиси уни туртди:

— Кўпам хуноб бўлаверманг, биродар, биринчи график ойда, йилда қорасини бир кўрсатади. Яхшиси, бўлса чекишдан олинг.

Униси сигарет тутар экан, асабийлашди:

— Кеча охирги марта огоҳлантиришган эди. Шунча йиллик даргоҳимни ташлаб Янгибозордан иш қидиришга тўғри келади, шекилли.

— Хизматингиз қаерда ўзи, оғайни?

Баҳонада танишиб ҳам олишди. Биринчиси «Ўзбекистон» колхозида, иккинчиси эса 4-механизациялашган кўчма колоннада ишлар экан. Бемалол ҳасратлашишга имкон туғилди. Сабаби «Паркент-Қуйлиқ» маршрутида юрувчи иккинчи автобус ҳам вақтида келмади. Суҳбатларига шу маршрут йўлида жойлашган пахта тозалаш пункти, луб заводи ишчи-хизматчилари ҳам қўшилишди. Эрталаб 6.20 ва 6.50 да Янгибозордан ўтадиган бу автобуслар биринчи сменага етиб борувчилар учун айни қулай эди. Ниҳоят соат еттилардан ошганда автобус кўринди. Янгибозор автостанцияси бошлиғи С. Усмонов мавжуд аҳволни қуйидагича изоҳлади.

— «Қуйлиқ — Паркент» маршрутида бугун биринчи, иккинчи ва еттинчи графиклар бўйича автобуслар чиқмади. Оқибатда 8.30, 9.00, 10.25, 11.20, 13.00 да шу йўналишда автобус бўлмайди. Хуллас кечгача жадвалимизда кўрсатилган 22 та автобус қатнамайди, ҳисоб.

Чирчиқдан-Янгибозорга қатновчи иккита автобус ҳам йўлга чиқмабди. Соат ўнларга яқин етиб келган барваста ҳайдовчи шоша-пиша ҳужжатларини расмийлаштиришни илтимос қилди. У иккинчи график бўйича қатнаши керак бўлган автобуснинг ҳайдовчиси В. Рубникович экан.

— Биринчи рейс ўрнига Чирчиқ карполактам корхонаси ишчи-хизматчиларини элтиб қўйдим, — дея ўзини оқлади у.

— Бу ҳар куни такрорланадими, дея суриштирдик.

— Йўқ, йўқ, нима деяпсиз. Тегирмон навбати билан, бир кун мен, эртага бошқаси...

— Демак, ҳар куни Чирчиқ-Янгибозор маршрутида битта автобус кам қатнар экан-да?

Ҳужжатлардан январь ойида бу маршрутда пландаги 124 ўрнига 112 та автобус қатнаб, график 200 марта бузилганлиги аниқланди. Паркент-Қуйлиқ маршрутида эса пассажирларга 186 ўрнига 169 марта хизмат кўрсатилган. 806 ўрнига атиги 620 та рейсга билет сотилибди.

Калаванинг учини қидириб, Паркент автобус таксомотор парки директори А. Давидянцга мурожаат қилдик.

— Чирчиқда ҳам биздаги аҳвол бўлса керак, — деди у. — Бензин таъминотидаги муаммоларни бартараф этиш қийин бўляпти. Бир кунда 12 тоннага яқин ёнилғи ўрнига кўпи билан 6—9 тоннагача ёнилғи ташиб келтиряпмиз. Шартномага биноан марказлашган усулда бензин билан таъминлаши лозим бўлган Кучлик нефть базаси ўз вазифаси билан мутлақо қониқарсиз шуғулланяпти. Ҳозирча ички резервлардан фойдаланиб, ўзимиз ташиб келтиряпмиз. Мавжуд техникамизнинг бор-йўғи 75 фоизи заправка қилиняпти.

Директор ҳақ гапни айтди. Бироқ унинг фикрлари бугун рейсга чиқмаган автобусларга мутлақо даҳлдор эмас эди. Улардан иккитаси эҳтиёт қисмлар йўқлиги, учинчиси эса ойнаси синганлиги сабабли туриб қолган экан. Ҳайдовчилар «запчасть қидириб шаҳарга тушиб кетган эмишлар».

Умуман Янгибозор автостанцияси орқали ўтадиган 12 та маршрут бўйича фақатгина январь ойида Чирчиқ ва Паркент автобус таксомотор паркидан турли сабаблар билан 224 та автобус кам чиқиб, 2250 та рейсга билет сотилмаганлиги катта моддий зарар етказиб, меҳнаткашларнинг асабини бузиш билан бирга меҳнат интизоми ва иш унумдорлигига қанчалик таъсир кўрсатганлигини тегишли мутасадди ташкилотлар бир ҳисоблаб чиқишса бўларди!..

УСТАХОНАМИ, ОМБОРХОНА?

Аввал мана буларни бир ёқлик қилай биродар, қўйишга жой йўқ...

Коммунистик райони марказидаги Н. Иванян мудирлик қилаётган «Зангори экран» устахонасида ғаройиб ҳангомаларнинг гувоҳи бўлдик. Тахта полкаларга қалаштириб териб қўйилган турли маркадаги 300 га яқин телевизор ва радиоприёмникларнинг деярли асосий қисми 1980, 1981 йилларда қабул қилинган. Бир четда турган «Қрим-217» телевизорининг эса ҳеч қандай ҳужжати топилмади. Бригадир Павел Ким уларнинг турли ташкилот ва идораларга қарашли эканлигини, вақтида олиб кетилмаса мактаб ёки бошқа муассасаларга реализация қилинишини «тушунтирди».

— Бироқ бунинг учун уларни аввало ремонтдан чиқариш керакдир? — деган саволимизга эса ҳозиржавоблик билан гап топди:

— Булар ниҳоятда эски маркадаги телевизорлар, эҳтиёт қисмларини топиш ғоят мушкул. Шунинг учун ҳозирча кутишга мажбурмиз.

«Ҳозирча» сўзига П. Ким йиллар тушунчасини берди чоғи, иржайиб қўйди. «Ташкилотларга тегишли» буюмлар орасидан «Ўзбекистон» колхози аъзоси Н. Шин, 2-луб заводи ишчиси М. Мантаевларга қарашли радиоприёмник ва телевизорлар чиқиб қолганида эса ҳайратимиз икки баравар ошди.

Буюртмаларни қайд этиш ва бажарилиш муддати ёзиладиган дафтарни қидириб топиша олмагач, устахонага мутасадди бўлган Чирчиқдаги радио ва телевизорлар ремонти устахонаси бош инженери Н. Кудряшов ҳам тутоқиб кетди.

— Жуда бўлмаганда бугунги буюртмачилар рўйхати ҳам йўқми?

— Ҳали ҳеч ким келмади.

Қидира-қидира ниҳоят устахонада ўз муддатида ремонтдан чиқарилган телевизорни топганимизда, ҳаммамиз хурсанд бўлиб кетдик. Фёдор Цойнинг рангли телевизори гарантияли ремонтдан белгиланган вақтда чиқарилган экан. Бироқ куни кеча унинг 15 КТ—315—41 номерли лампаси куйиб, қайтадан устага мурожаат қилибди.

ИШ ВАҚТИДА—ҲАММОМГА

Янгибозордаги Салим Асқаров мудир бўлган сартарошхонада бирмунча жиддий камчиликлар аниқланди. Айни кишилар учун қулай пайтда кассир, сартарошлардан А. Асқаров, Т. Ёқубовлар тушликка чиқишибди. Табель кассирда бўлгани учун ҳар ким «ҳимматига яраша» устага пул тутқазиб, раҳмат айтиб кетяпти. Иш режими кўринарли жойга ёзиб қўйилмаган, фаррошлик ҳам кассир зиммасида.

Эътиборимизни оқ-сариқдан келган йигитчанинг ҳаракатлари ўзига тортди. Мижознинг соч-соқолини олиб, ҳеч иккиланмасдан бир карра ишлатилган сочиқ билан массаж қилишга тутинди. Сабабини сўрадик.

— Сочиқларимиз етарли эмас. Шунинг учун уларнинг ҳар биридан икки-уч мартадан фойдаланамиз, — деди Дилшод Саъдиев парвосизгина.

Паркент район маиший хизмат кўрсатиш уйи қошидаги сартарошхона санитария аҳволи бундан ҳам ночор экан. Ичкарига киришимиз билан чап қўлдаги биринчи ўриндиқнинг бўшлиги эътиборимизни тортди. Эгаси токчадаги идишдаги ифлос сувни тўкишга ҳам улгурмай, шошилинч қаергадир кетганга ўхшайди. Бир бўлак ойна синиғи устида чала чекилган сигарета бурқсиб турибди. Фаррош аёл бизни кўриши билан эгнига оқ халат кийиб, пол билан битта бўлиб ётган соч толаларини супиришга тутинди.

Бу ерда сартарошхона мудири Ниёзий Абдурашидов хизмат кўрсатар экан. Уни сўраганимизда негадир кулимсирашди... Мудир ҳамкасбларидан бирини ёнига олиб ҳаммомга кетган экан.

Ана сизга «маданий хизмат» намунаси!

Сартарошнинг навбатдаги баҳонаси.

А. Ҳолиқов чизган расмлар.

ҚУТИДАГИ КИЙИМЛАР

Навбатдаги суҳбатимиз Йўлдош Сарибоев билан бўлди. У маиший хизмат комбинатига янги раҳбар эканлигини, қисқа муддатда ҳамма камчиликларни тугатиш қийинлигини таъкидлади.

— Рост, ҳаммом кўмир йўқлиги туфайли бир муддат ишламади. Уни топган кунимиз эса санитария-эпидемиология станциясидан келиб муҳрлаб кетишди. Сабаби, коммунал хўжалик бўлими ходимлари чиқинди сувларини ўз вақтида ташиб кетишмади.

Ҳаммом саккиз соат ишлаб турган тақдирда ҳам бир кунда юз киши тушиб чиқади, холос.

Маиший хизмат кўрсатиш планининг январь ойида бажарилмаганлиги сабабларини сўрадик.

— Бунга якка буюртмалар тикиш ательеси айбдор, — деди комбинат директори, — Ўтган ойда улар пландаги 10 минг сўм ўрнига 4,5 минг сўмлик буюртмалар бажаришди, холос. Кейинги уч кун мобайнида бор-йўғи 7 та костюм-шим ва кўйлаклар қабул қилинибди, холос.

— Мана улар, — деди чорқирра тахталардан ўрага ўхшатиб ясалган каттакон сиғимдаги ящикка имо қилиб йигит. Унинг ичидаги айқаш-уйқаш бўлиб ётган кийимларни кўриб ҳайрон бўлдик. Нима учун ҳафталик ҳисоб-китоб чиқарилаётганлигининг сабабини ҳам кейин тушундик. Чирчиқдан келадиган махсус автомашина душанба куни йиғилган буюмларни олиб кетганича роппа-роса бир ҳафтадан кейин келар экан. Демак, ўша кунги рейсдан кечиккан буюмлар кейинги ҳафтагача Бакир Турсунқуловнинг юқорида тасвирланган қутисида навбат пойлаб ётаверади.

Б. Турсунқулов уззукун бекор ўтиришни эп кўрмай, йигитга қирқ ҳунар оз деганларидек, прокат пунктида мутасаддиликни ҳам ўз қўлига олган экан. Бироқ оддий қишлоқ хонадонларининг ҳар бирида учрайдиган чойнак, пиёла, коса ва шу сингари идишлардан иборат пунктга ҳеч ким яқинлашмай, бу ерда ҳам «бозори касод»га учраётган экан.

БЕТОБМИКИН, БАНДМИКИН?

Паркент район натариал идораси ёнида ҳеч ким йўқлигини кўриб бу хизматга эҳтиёж кам экан-да, деб ўйладик. Бироқ яқинлашгач масала равшанлашди. Қулф урилган ойнаванд эшик ичкарисига кўзга кўринарли қилиб иккита эълон осиб қўйилибди, бирида натариуснинг бандлиги, иккинчисида эса бетоблиги ёзилган. Уст-ма-уст ёпиштирилганлиги учун ой кунларини ўқий олмай, қайси бирига ишонишни билмасдан орқага қайтдик.

Район омонат кассаси ёнида эса навбат кутиб турган кишиларни саволга тутдик. Маълум бўлишича соат 5 дан бошлаб кирим-чиқимлар ҳисобига киришилиб эшик ичидан бекитилар экан.

— 1 февралдан бошлаб янги иш режимига ўтилганидан хабардормиз, — дейди кассир Г. Абдураҳимова, — бироқ жой торлиги, штатдаги бир ходимнинг йўқлиги туфайли «эскичасига ишлаб турибмиз...

ПЛАН—МИЖОЗЛАР ҲИСОБИГА

Янгибозордаги 14-нон магазинига кирганимизда навбатдаги харидор 10 тийинлик оби-нонларни ушлаб, уёқ бу ёғини ағдариб кўраётган эди. Сабабини сотувчи Соня Малина айтиб берди.

— Ҳар куни ўтмай қолган, сифатсиз ёпилган, суви қочган қийшиқ нонлардан 150—200 тагача комбинатга қайтариб жўнатамиз, ўрнига ҳисобдан ташқари кейинги машинада келтириб беришади.

Битта дўконнинг ўзида шунчалик рекламация олинса, ўрни қандай қопланаркин? Саволимизга нонларнинг оғирлигини тортиб кўргач, жавоб топдик. Биринчи гал 3 та буханка нондан 260 грамм, иккинчи гал 275 грамм кам келди. 78—38 ТШД номерли машинада ҳозиргина келтирилган янги оби-нонларни ҳам ҳайдовчи ҳузурида ўлчаб кўрдик. Ҳар биридан 25—30 граммдан кам чиқди. Бир кунда 1,5—2 мингдан зиёд нон сотиладиган дўконда ҳар куни харидорлар ҳисобидан қанча маҳсулот тежаб қолинаётганлиги, умуман комбинат бўйича бу рақам неча тоннани ташкил қилишининг хомчўтини олишни район матлубот жамияти раҳбарлари зиммасига ҳавола қилдик.

Паркентдаги Ислом Икромов мудирлигидаги фотоательеда ҳам планлар шунга ўхшаш усулда адо этилаётган экан. У ёрдамчиси С. Орифжонов билан ҳамкорликда бир йилдан буён кўрсаткичларни бажараётганлигини айтди. Бироқ квитанциялар синчиклаб текширилганида иш бошқача чиқди. О. Алёхина ва Х. Миртолибовларга 6х9 ҳажмдаги 6 та расм учун квитанция бўйича белгиланган 52 тийин ўрнига 72 тийиндан ҳақ олишибди. Шу ҳажмдаги расмлар учун тўлдирилган ҳамма квитанцияларда бемалол ана шундай «чалкашликка йўл қўйилаверган».

— Пуллар бизнинг чўнтагимизда қолаётгани йўқ-ку, акалар. Давлат кассасига тўла топширганмиз, дейишди улар.

Планни мижозлар ҳисобига бажарилаётганлигини «Ташоблспецфото» раҳбарлари пайқашаётганмикан?

М. РУБИНОВ,
область халқ контроли комитети штатсиз инспектори,

А. МИРЗААҲМЕДОВ,
А. БОБОБЕКОВ,
«Тошкент ҳақиқати»нинг махсус мухбирлари.

РЕДАКЦИЯДАН: Рейд якунлари янги иш режимига ўтиш, хизмат кўрсатишнинг илғор форма ва методларидан фойдаланишда қатор камчилик ва муаммолар борлигини кўрсатди. Мазкур районларнинг партия, совет, комсомол ва жамоат ташкилотлари, тегишли корхона ва муассасаларнинг раҳбарлари уларни қисқа муддатларда бартараф этиш, кишиларнинг узоғини яқин, оғирини енгил қилиш юзасидан амалий тадбирлар кўришлари лозим. Иш шундай ташкил этилсинки, бу меҳнат интизоми, ишлаб чиқариш унумдорлигининг юксалишида ўз ифодасини топсин, аҳоли барча қулайликлардан мамнун бўлиб, эл раҳмат десин. Зотан, партия ҳукуматимиз, давр талаби ҳам ана шундай.

МУРАББИЙЛАРГА МУНОСИБ БЎЛИНГ

Слёт бошланишига ҳали вақт бор. Эртароқ келган йигит-қизлар фойеда ўзаро суҳбатлашиб туришибди. Ўртада Гулой Тулепбекова кўзга ташланади.

Гулой — деҳқон қизи. Мактабни тамомлади-ю тўғри ота-онаси ёнига кирди. Бирга уруғ қадади, бирга ҳосил терди. Пахтачиликда суяги қотгач унга комсомол-ёшлар бригадасини ишониб топширишди. Тўрт йилдан бери у шу кичик коллективга бош.

Сўнгги уч йил давомида бригадада пахта ҳосилдорлиги салкам 6 центнер ошди. Ўтган йили Гулой бошлиқ коллектив ҳар гектар майдондан пландаги 32 центнер ўрнига 47 центнердан пахта ҳосили йиғиштириб олди. Оққўрғон районидаги «Ленинизм» колхози комсомол-ёшлар бригадаси бошлиғи Г. Тулепбекова ҳозир ҳамкасбларига мана шу ютуқлар ҳақида сўзлаб бераётган эди.

— Бу йил биз эллик центнерлик маррани кўзлаб турибмиз, — дерди у. — Далаларимиз кафтдек қилиб текисланган, ўғитга тўйдирилган. Кунлар юришиб кетиши билан экишни бошлаймиз.

— Бизнинг план эса 36 центнер эди, — дейди Бўка районидаги «Октябрь 40 йиллиги» колхози комсомол-ёшлар бригадаси бошлиғи Саидқосим Эшонов. — Бор имкониятларни ишга солиб ҳосилдорликни 54 центнерга етказдик. Ҳамма ҳосил машиналар ёрдамида териб олинди. Бу йил 55 центнерлик маррани кўзлаяпмиз.

ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ЁШ ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ ИЛҒОРЛАРИ ВА ЁШЛАР МУРАББИЙЛАРИ СЛЁТИДАН

Суҳбатга Бўка районидаги «Ленинизм» колхози механизатори Облоёр Эргашев ҳам қўшилди.

— Эрта баҳордан ғўзаларни машинабоп қилиб парваришлаш керак, — деди у. — Ўтган йилги мен машинада 367 тонна пахта тердим. Биз олти ака-укамиз. Акаларим Бахтиёр, Бегали, Шерали, укаларим Турдиали ва Нурали ҳам колхозда механизатор бўлиб ишлашади. Юбилей йилида улар уйган хирмон ҳам баракали бўлди.

Ўтган йили пахтачиликда область бўйича 317 та комсомол-ёшлар бригадалари меҳнат қилди. Улардан 82 тасида ҳосилдорлик 45—50 центнерни ташкил этди. Ҳосилни йиғиштириб олишда 1500 дан ортиқ ёш механизатор иштирок этди.

Кийин дамларда ёш ишчилар, студентлар ёрдамга отландилар. Ҳал қилувчи участкаларда 543 та зарбдор комсомол-ёшлар отрядлари тузилди. Отрядларга бирлашган шаҳарлик йигит-қизлар кучи билан 45 минг тоннадан ортиқ «оқ олтин» териб олинди.

Ёш қишлоқ хўжалиги илғорлари ва ёшлар мураббийлари слётида доклад қилган Тошкент область комсомол комитетининг секретари Б. Ш. Ғоипов юбилей йилида уюлган хирмонга муносиб ҳисса қўшган йигит-қизлар номини алоҳида тилга олди. Улар ўз мураббийларига тенглашиб меҳнат қилдилар, устозлар тажрибасига амал қилиб катта зафар қучдилар.

Ёшларга мураббийлик қилаётган уста пахтакорлар, чорвадорлар, сабзавоткорлар оз эмас. Слётда сўзга чиққан Чиноз районидаги Киров номли колхоз бригада бошлиғи, икки марта Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Т. Охунова, Орджоникидзе районидаги «Красний водопад» экспериментал базасининг машинада сут соғиш оператори, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони А. И. Чудная, Тошкент районидаги Абдураҳмонов номли совхоз ишчилар комитети раиси Р. П. Устименко, Ўзбекистон чорвачилик илмий-текшириш институти директори Ш. А. Акмалхонов ва бошқалар ёшларни тарбиялашда ва ҳунар ўргатишда тўпланган тажрибаларидан гапирдилар. Пискент районидаги Тельман номли колхоз комсомол-ёшлар бригадаси бошлиғи М. Қодиров, Тошкент районидаги Ленин номли колхоз комсомол-ёшлар бригадаси бошлиғи А. Зуфаров, Орджоникидзе районидаги «Коммунист» колхози сут соғувчиси М. Шодмонхўжаева ва бошқалар мураббийлар маслаҳати асосида иш юритиб йил сайин қувончли ютуқларни қўлга киритмоқдалар. Шу ютуқлар ҳақида улар слётда тўлқинланиб сўзлаб бердилар.

Лекин ҳамма коллективлар ҳам резервларни ишга солишда, суғориладиган ерлар самарадорлигини оширишда бирдай натижага эришолмаяптилар. Ўрта Чирчиқ районидаги Куйбишев номли колхознинг Абдусамат Каттабоев бошлиқ бригадасида ўтган йили шундай бўлди. Бригада аъзолари пландаги 35 центнер ўрнига аранг 18 центнердан пахта ҳосили олдилар. Ҳар центнер пахтанинг таннархи эса икки баравар қимматга тушди. Ҳосилни йиғиштириб олишда машиналардан тўла фойдаланмаётган бригадалар ҳам оз эмас. Бу айниқса, Чиноз районида яққолроқ кўзга ташланмоқда. Ўтган йили 23 механизаторнинг мавсум давомида терган пахтаси 100 тоннадангa ҳам тўғри келмади.

Слётда пахтачилик билан бир қаторда ғаллачилик чорвачилик, сабзавотчилик ва бошқа соҳалар бўйича қўлга киритилаётган ютуқлар, йўл қўйилаётган камчиликлар ҳам атрофлича таҳлил қилинди. Беш йилликнинг учинчи йилида қишлоқ хўжалигини янада ривожлантиришга ёрдам берувчи қимматли таклифлар ўртага ташланди.

Ўтган йили ёш маккажўхорикорлар давлатга салкам 200 минг тонна «қаҳрабо дон» топширдилар. Ёш ватанпарварларнинг гектар бошига 100 центнердан ошириб маккажўхори дони олишга даъват қилувчи мурожаати барча жойларда қўллаб-қувватланди. 20 дан ортиқ бригадада дон ҳосилдорлиги 100 центнердан, 90 та бригадада эса 80 центнердан ошди.

Лекин бу соҳада ҳали бир қатор резервлар бор. Паркент районидаги «Бўстон» совхозидан Э. Тошбоев, Ўрта Чирчиқ районидаги «Горняк» совхозидан Э. Усенов, Бўстонлиқ районидаги «Қозоғистон ССР 30 йиллиги» колхозидан Ғ. Эргашев бошлиқ комсомол-ёшлар бригадаларида дон ҳосилдорлиги 40—45 центнерни ташкил этди. Қолоқларни илғорлар даражасига етказиб олиш билан дон етиштиришни яна ҳам кўпайтириш мумкин.

Чорвачиликнинг ривожи бевосита маккажўхоричиликни ривожлантириш билан боғлиқ эканлигини унутмаслик керак. Ҳозир ёшлар чорвачиликни юксалтиришда актив иштирок этмоқдалар. Улар ҳиссаси билан гўшт етиштириш 1981 йилга нисбатан 14 процент, сут соғиб олиш эса 7,3 процент ўсди. Юбилей йилида 200 дан ортиқ ёш чорвадор ўз боқимидаги ҳар бир сигирдан 4000—5000 килограммдан ошириб сут соғиб олди.

Ҳозир «Чорвачилик фермаларига комсомол оталиғи» деган шиор баланд кўтарилган. Кейинги уч йил ичида 2,5 минг йигит-қиз комсомол йўлланмаси билан ферма ва комплексларга жўнаб кетди. Ўтган йили Ўзбекистон чорвачилик илмий-текшириш институти базасида область комсомол комитети ташкил этган «Чорвадор» курсини 400 йигит-қиз тамомлаб чиқди.

Ёш чорвадорлар иш сифати ва самарадорлигини оширишнинг ҳали бир талай резервлари бор. Мавжуд 156 та комсомол-ёшлар бригадасидан 30 тасида ҳар бир сигирдан соғиб олинаётган сут миқдори область бўйича ўртача кўрсаткичдан 100—150 килограмм кам бўляпти. Комсомол ташкилотлари илғор тажрибаларни оммалаштириш, ферма ишини механизациялаш устида ҳали кўп иш қилишлари лозим. Чорвачиликнинг озуқа базасини мустаҳкамлаш устида ҳам алоҳида қайғуриш керак.

СССР Озиқ-овқат программасини бажаришда комсомол-ёшлар алоҳида ғайрат кўрсатишлари зарур. Сабзавотчилик, боғдорчиликни ривожлантиришда янги истиқболлар очилмоқда. Ҳар бир гектар суғориладиган ердан омилкорлик билан фойдаланиш мураббийларнинг ҳам, улар ёнида меҳнат қилаётган ёшларнинг ҳам энг муҳим вазифасидир. Слётда ўн биринчи беш йилликнинг учинчи йилида қишлоқ хўжалигининг барча тармоқларини комплекс ривожлантириш бўйича зарур тавсиялар берилди.

Слётда ўтган йил натижалари бўйича ғолиб чиққан Оққўрғон, Калинин, Коммунистик ва Тошкент район комсомол комитетларига область комсомол комитети, қишлоқ хўжалиги ходимлари касаба союзлари область комитети, область қишлоқ хўжалик бошқармасининг кўчма Қизил байроқлари топширилди. Энг юқори кўрсаткичга эришган ёш механизаторлар Турсуной Охунова номидаги, ёш сут соғувчилар эса Анастасия Чудная номидаги совринларга сазовор бўлдилар.

Слётда областдаги барча мураббийларга қарата Мурожаатнома қабул қилинди.

Слётда Тошкент область партия комитетининг секретари М. Қ. Қодиров нутқ сўзлади.

СУРАТДА: слёт қатнашчиларидан бир группаси. В. Портнов фотоси.

АЪЛО ДАРАЖАДА

Коммунистик районидаги «Ленинобод» совхозида ишга шай қилиб қўйилган механизмлар ва агрегатларга «аъло сифатли ремонт қилинган» деб ёзилган тахтача осиб қўйилди. Картошка экиш ва уни кавлаб олишда фойдаланиладиган машина-механизмлар ремонтини тугатган хўжалик механизаторларининг фидокорона меҳнати ана шундай баҳога сазовор бўлди.

Бу эса ремонт ишларида ихтисослаштиришни кенг жорий этиш натижасидир. Хўжаликда малакали механизаторлардан иборат ремонт звеноси тузилган.

Совхоз машиналар паркида ўтган йилга нисбатан картошка экадиган машиналар кўпайтирилди. Деҳқонлар шулар ёрдамида баҳорги дала ишларини қисқа муддат ичида ўтказишни мўлжалламоқда.

Ҳозир звено картошка кавлаб оладиган комбайнларни ремонт қилишга киришди. Бу ишни январь ойи охиригача бажариб бўлиш кўзда тутилган.

(ЎзТАГ мухбири).

ТЎЙИМЛИ, СЕРҲОСИЛ

Бу йил Тошкент областнинг хўжаликларида районлаштирилган янги «Ўзбекистон» беда нави кенг кўламда экилади. Бу нав Ўзбекистон шоли илмий-тадқиқот институтида чиқарилган. Унинг тўйимлилиги йўқгичадан қолишмайди, маҳсулдорлик жиҳатидан эса ҳатто ундан устун келади. Бўйи 120 сантиметргача етадиган беда гектар бошига 600 центнергача кўк масса ва 180 центнер пичан беда беради. Ишлаб чиқариш синовлари ўтказилган «Ғалаба» районининг хўжаликларида мавсум мобайнида беда олти мартагача ўриб олинди.

(ЎзТАГ)).

ОБРЎ — МЕҲНАТДАН

ЛАВҲА

ЧОРВАМИЗ ЖОНКУЯРЛАРИ

ФЕРМАГА етмасдан машина тўхтади.

— Энди бу ёғига яёв борамиз, — деди райком вакили, истеҳзоли кулиб, — тракторлар бир амаллаб юриб туради. — У шимининг почасини икки қайирди.

Янги директор ҳам шундай қилди. Бироқ ичкари кириб ёқасини ушлади. Елинигa лой чапланиб юрган сигирларга раҳми келди.

— Увол эмасми?

— Бу саволни бугундан эътиборан сизга берамиз, — деди вакил.

Асқар Одилович жим бўлиб қолди. Улар мумкин бўлган ергача боришди. Оёқларига резина этиклар кийиб бўғзигача лой, балчиқ кечиб молларга ем-хашак ташлаётган молбоқарлар олдига етиб бориша олмади.

Асқар ака камондек эгилиб турган молхоналар томига сўзсиз тикилди.

— Молхоналар томидан ҳавотир олманг, черепица чиримайди, чакка ўтмайди, ёниб кетмайди, — деди райком вакили, — сигирлар зоти, ферма кўрсаткичлари ҳам ёмон эмас. Ем-хашак ҳам етарли...

Вакил фақат ғамхўрлик, ташкилотчилик керак, демоқчи эди-ку, янги директорнинг хуфтон кайфиятини кўриб, дамини ичига ютди.

Икки қаватли боғча Асқар Одиловичнинг дилини равшан этди. Бироқ иситиш системаси сал ишкалроқ, бу ёғини эпласа бўлади. Гаражнинг ҳолати фермадагидан бешбаттарроқ эди. Тракторлар, прицеплар ҳовлида лойга беланиб ётарди. Ремонтчилар ҳам очиқ ҳавода ишлаяпти. Гараж деган номи бору, битта айвонни ҳисобга олмаганда, томи йўқ, ҳавойи эди. Энг ачинарлиси, машина-тракторларга ертўладан челаклаб ёнилғи ташиб чиқишарди. Бу билан қанчадан-қанча бензин, солярка, мой исроф бўлаётгани ойнадек равшан. Бу ҳам майлику-я, ёнғин хавфичи..? Ишчилар лоқайд, чунки шароит яхши эмас-да!

Директор ўз хонасида хўжалик экономикаси, кадрлар состави билан танишиб ўтирганди, бир аёл кириб келди.

— Ассалому алайкум!

— Яхшимисиз, келинг опажон, хизмат?

— Шикоят билан келувдим, — деди аёл томдан тараша тушгандек. — Икки ойдан бери квартирам ремонт қилинади. Дастлаб тўрт кишини юборишди. Сувоқ қилишди. Икки кундан кейин бир киши келиб оқлади. Шу-шу қурувчилар қорасини кўрсатмай кетишди. Прорабга учрашсам, эшик, деразага краска йўқ дейди.

Директор прорабни чақиртирди.

— Ҳа, квартира ремонти масаласими? Краска йўқ! — деди прораб, — омборда йўқ, магазинда йўқ...

— Опа, сиз бораверинг, ишингизни битириб берамиз, — деди директор.

Бунақа ваъдаларни кўп эшитган шекилли, аёл ишончсизлик билан секин чиқиб кетди.

Шундагина Асқар ака ишни омборни кузатишдан бошламагани учун афсусланди. Чиндан ҳам у ерда қурилиш учун энг зарур нарсалар — цемент, краска, шифер, тунука йўқ эди.

Фермадаги ишни йўл қурилишидан бошлади.

— Биринчи куни туфлиси лойга илашди, кириш учун ўзига йўл қиляпти, — деб кесатганлар ҳам бўлди. Лекин иш бошқача кўчди. Иккита самосвалда шағал ташитди. 2 та трактор прицепини ҳам қўйди. Уч кунда тош шағал уюмлари пайдо бўлди. Грейдер келавермагач, «Белорусни» ишга солди. Қўлига бел олиб ўзи ҳам текислашди. Директорнинг важоҳатини кўрган молбоқарлар, ҳатто сут соғувчилар ҳам ёрдамга келдилар. Тош йўл қурилди. Эртасига бортидан буғи чиқиб турган самосваллар қаторлашиб кела бошлади. Асфальтчилар ишга киришиб кетишди.

Мана шунга ҳам уч йил бўлди. Чорвачилик фермаси қайта тикланди. Черепицалар олиниб, томларга шифер қоқилди. Ҳамма молхоналарга борадиган йўллар текисланди. Озуқа сақланадиган айвонлар қурилди. Цех ишга туширилиб, сомон, хашаклар майдаланиб, хушхўр қилиб молларга бериляпти.

Сигирларни сунъий кочириш лабораторияси ишлай бошлади. Ферма атрофи девор билан ўралди. Энди озуқа сарф-харажати қатъий изга солинди, талон-тарожга чек қўйилди.

— Мен бу ерда кадрларни ўзгартирмадим, — дейди А. Абдураҳмонов номли совхоз-завод директори ўртоқ А. О. Одилов. — Уларнинг ишлаш шароитини ўзгартирдим. Бу билан икки томонлама ютуққа эришдик. Биринчидан, маҳсулдорлик ошди. Иккинчидан, кадрлар қўнимсизлигига чек қўйилди. Шу билан иш тамом, энди бугунга юксалиш бўлаверади, дейиш қийин. Биз чорвадорлар, барча ишчи-хизматчилар турмуш шароитини янада яхшилашимиз керак.

Дирекция партия ташкилоти ва ишчилар комитети билан ҳамкорликда бу соҳада ҳам бирмунча амалий ишларни қилмоқда. Икки қаватли агрохимлаборатория ва маъмурий бино қурилиб, фойдаланишга топширилди. Идоранинг эски биносига соғлиқни сақлаш комплекси жойлашди. Бу ерда қишлоқ аҳолисига комплекс медицина хизмати кўрсатилмоқда.

Турар-жойлар, гараж, механика устахонаси томлари шифер билан беркитилди. Янги гараж, трактор парки, нефть маҳсулотлари базаси, олма қоқи цехи қурилди. Оби-нон тайёрлайдиган цех ишга туширилди.

...Директор бир куни вино заводига борганди. 3—4 ремонтчи иш ўрнига гап сотиб ўтиргани устидан чиқди. Асабийлашди.

— Раствор йўқ, нима қилардик, — деди мўйловли бир йигитча.

— Цемент борми?

— Бор.

— Қум борми?

— Бор.

— Ҳаммаси бор экан-ку, — деди директор истеҳзо билан. — Лекин сизларда ҳафсала йўқ. Яқинда коттежлар қурамиз, шунда ҳолинглар не кечади. Одамда ор, номус, интизом бўлиши керак!

Кайфияти бузилиб чиққан директор идорага киравеpишда басавлат бир йигитга дуч келди.

— Ассалому алайкум, Асқар ака!

— Ваалайкум ассалом, — директор бу йигитга узоқ тикилиб қолди.

— Танимадингиз-а, Асқар ака, мен Анварман... шогирдингиз, эсингиздами? «Олмалиқ» совхози...

У политехника институтини битириб ҳозир қайсидир қурилиш ташкилотида инженерлик қилаётгани Асқар Одиловичнинг иш услуби унга қандай ёрдам бераётганини очилиб-сочилиб сўзларди...

Ҳар бир одамнинг атрофидагилар билан муносабатида ўзига хос услуби, ҳислати бўлади. Асқар Одилович «жиззаки» одамларни ёмон кўрмайди. Чунки бундай одамлар айни дамдаги меҳнатидан қаноатланмай, каттароқ, кўзга ташланадиган ишларни хоҳлайдилар-да: ҳаёт олға силжийди. Бугунги кун билан яшаш турғунликдир.

Раҳбар бўлиш осон эмас. Коллективдаги ҳар бир одамнинг феъли-атворини яхши билиш, қалбига йўл топа билиш лозим. Бировга қаттиқроқ, бировга мулойимроқ муносабатда бўлишга тўғри келади. Эҳтимол Асқар Одилович Одиловнинг уч йилдан бери Абдураҳмонов номли совхоз-заводга самарали раҳбарлик қилиб обрў-эътибор, ҳурмат-иззат қозонаётганлигига унинг ана шу фазилатлари сабабчидир.

...Совхоз марказий чойхонасидаги кекса отахонларнинг мана бу суҳбатини тингланг:

— Янги директоримиз тиниб-тинчмас-да. Ҳар куни ҳар бир объектга, далачилик бригадаларига 2—3 марта бориб келмаса, кўнгли ўрнига тушмайди.

— Баъзан ўзи ҳам енг шимариб ишга тушиб кетишини айтмайсизми?

— Бир ишни бошладими, охирига етказмасдан қўймайди, — деди Карим ота.

— Шундай-ку, бироқ, водопровод суви тез-тез тўхтаб қоляпти-да! — деди Одил ота.

— Шошилманг, ҳали буни ҳам йўлга қўяди. Лойиҳа-смета тузилган, — деди 5-бригада бошлиғи, Улуғ Ватан уруши инвалиди Зия ака Мирзаев. — Ҳатто газ ҳам келади...

— Айтганингиз бўлсин, — деди Азим ака Рихсибоев. — Қирариқ қишлоғимиз қанча обод бўлса, кўнгил шунча шод бўлади...

...Даромадга яраша буромад деганларидек, СССР ташкил этилганлигининг 60 йиллиги нишонланган юбилей йилида совхоз 1200 тонна ўрнига 1638 тонна мева, 710 тонна ўрнига 720 тонна узум, 1102 тонна картошка, 520 тонна ўрнига 685 тонна сут, 45 тонна ўрнига 71 тонна гўшт, 20 минг дона ўрнига 42 минг дона тухум тайёрланиб, барча соҳалар бўйича юксак марралар эгалланди. Бу даромадлар эвазига 1983 йилда ҳам қишлоқ ободончилиги йўлида янада катта ишлар амалга оширилади.

Қайси бир донишманд айтган экан: «Истараси иссиқ кишидан фақат яхшиликни кутинг» деб. Асқар Одилович ҳам шундай тоифа одамларга киради. У гўзалликни, ободонликни, кўркамликни, меҳнатда эса тартиб-интизомни севади. Ўзи ҳам бунга амал қилади. Шунинг учун ҳам нафақат совхоз-завод меҳнат аҳли ўртасида, ҳатто Тошкент райони активлари орасида ҳам обрў-эътиборга сазовор бўляпти. Район партия комитети аъзоси, район Совети депутати этиб сайланганлиги ҳам шундан далолат бериб турибди.

А. ҚУРБОНОВ.

ЧЕТ ЭЛ ХАБАРЛАРИ

ВИА АГЕНТЛИГИНИНГ БАЁНОТИ

ХАНОЙ. Хитой Американинг нефть компанияларига Тонкин кўрфазидаги Вьетнам территориал сувларида нефть-газ конларини разведка қилиш ва улардан фойдаланишларига ижозат берганлиги муносабати билан Вьетнам ахборот агентлиги — ВИА баёнот эълон қилди.

Хитойнинг бу иши Вьетнам суверенитетига тажовуз қилишдир, деб таъкидланади баёнотда.

Вьетнам Социалистик Республикасининг ҳукумати ҳеч инкор қилиб бўлмайдиган тарихий ва юридик ҳужжатлар асосида Вьетнамнинг территориал сувлари ва соҳил яқинидаги саёз жойлар устидан, шунингдек мазкур районлардаги барча табиий ресурслар устидан ўз суверенитети тўғрисида бир неча бор баёнот берган эди. Вьетнамнинг суверенитетини бузиб, нефть ва газ қидираётган ҳамда қазиб чиқараётган ажнабий компаниялар ўзларининг нотўғри ҳатти-ҳаракатлари натижасида келиб чиқиши мумкин бўлган ҳамма оқибатлари учун жавобгардирлар, деб таъкидлайди агентлик.

(ТАСС).

МРБнинг РАЗИЛОНА ИЗЛАРИ

СОФИЯ. (ТАСС). Папага қилинган суиқасдда «Болгарларнинг қўли бор» деган ғирт ёлғон гапни АҚШ Марказий разведка бошқармаси (МРБ) тўқиб чиқарган, деб уқтиради «Народна армия» газетаси ўзининг «Бўҳтон уяси» мақоласида. Бу — мантиқий тахминагина эмас, Америка, Ғарбий Европа ва Туркия матбуотида эълон қилинган материалларда шу фикрни тасдиқловчи фактлар ва далиллар бор.

МРБ Америкада чиқадиган «Ридерс дайжест» журнали билан Американинг Эн-Би-Си телекомпанияси зиммасига сохта «факт ва далиллар»ни оммалаштириш ролини юклатди. МРБ мана шундай «факт ва далиллар»ни етказишда ёрдам берди. «Нью-Йорк таймс» газетасининг шу йил 26 январда ёзишича, МРБнинг «мутахассиси» Пол Хензи Римдаги суиқасддан кейин «Агжа билан Болгария ўртасида алоқа» топиш топшириғи билан Туркияга юборилган эди.

«Нью-Йорк таймс» газетаси билан Американинг Си-Би-Эс телекомпанияси хабар қилишича, папага суиқасд қилинганидан кейин Пол Хензи Туркияда «текшириш» ўтказиш учун океаннинг у соҳили билан бу соҳилига бир неча марта бориб келди. Худди мана шу «текшириш» натижалари «Ридерс дайжест» журналида босилган мақолага ва Эн-Би-Си телекомпанияси тайёрлаган фильмга асос қилиб олинди. Хензи тақдим этган маълумотлар «Болгарларнинг изи тўғрисидаги тезисни қўллаб-қувватлаб турган «Нью-Йорк таймс» газетасига ва «Нью-Суик» журналига юборилди. Хензи айнан нималарни топганлиги маълум эмас. Аммо «Ридерс дайжест» журнали билан Эн-Би-Си телекомпанияси социализмга қарши катта ғаламисликни қўллаб-қувватлаш учун эълон қилган материалларга қараганда, у ҳеч нарсани аниқлаган эмас ва ҳеч нарсани аниқлаши мумкин эмас эди, чунки 1982 йил 13 май куни қилинган жиноят билан «Болгарларнинг алоқаси »борлигидан далолат берувчи ҳеч қандай фактнинг ўзи йўқ.

Турк газандаси Агжанинг Ғарбий Европада эканлиги МРБга маълум бўлганлиги хусусида ҳеч қандай шак-шубҳа йўқ, деб уқтиради «Народна армия» газетаси. Айни ўша ерда у Ғарбий Германия полициясининг амалдоридан янги сохта паспорт олган, «йиртқич бўрилар» деб аталган фашистлар террорчи шайкаларнинг Ғарбий Европадаги филиаллари унга пул ва қалбаки ҳужжатлар берган. МРБнинг кўпгина агентлари, шу жумладан МРБнинг Туркиядаги собиқ резиденти, ҳозирги вақтда Боннда яшаб турган Рўзи Назир деган кимса ҳам мана шу филиалларда иш кўрар эдилар. Ғарбий Европа матбуотининг ёзишича, Ғарбий Германия полицияси Агжанинг «йиртқич бўрилар» ташкилотидаги ўз маслакдошлари билан телефон орқали гаплашувларини бир неча бор эшитиб турган бўлса ҳам, аммо уни қамоққа олмаган.

Ўтган йилнинг сентябрида МРБ бошлиғи Уильям Кейсининг ўзи ҳам Туркияга келган. У Ғарбий Европанинг бир қанча мамлакатларига ҳам борган. Туркия матбуоти Болгарияга ва социалистик мамлакатларга қарши катта кампанияга қутқу солишдан иборат очиқ-равшан мақсадни кўзловчи «визит» содир бўлганлигини жуда кечикиб, 15 октябрдагина хабар қилган. Бу сафар «Ридерс дажест» журналида Клер Стерлинг мақоласи эълон қилинган ва Эн-Би-Сининг фильми кўрсатилган бир пайтга тўғри келган. Мақола ҳам, фильм ҳам МРБ мутахассислари ёрдамида тайёрланган. Шуни эслатиб ўтиш кераккки, американлик журналист аёл Италияда бўлган чоғида бу ерда у кўп йил яшаган МРБ резидентларининг ва кейинчалик МРБга бошчилик қилган шахсан Уильям Колбининг раҳбарлиги остида) ишлаган эди.

Ҳозир Ғарб матбуотидан маълум бўлишича, Пол Хензи Римга келиб, «янги текширишлар» ўтказишга киришган. Унинг ёрдами билан ва ундан ҳам каттароқ лавозимдаги бошқа америкалик «миссионерлар» ёрдами билан (бундай кимсалар ҳозир Римга етиб келмоқдалар) МРБ социализмга қарши ташвиқотчилик марказларига ҳам, шунингдек Римдаги терговга ҳам ўз ёрдамини таклиф қилиши ва тиқиштиришига шак-шубҳа йўқ.

БЎРОН ОҚИБАТЛАРИ

НЬЮ-ЙОРК, 14 февраль. (ТАСС мухбири). АҚШнинг Атлантика соҳили сўнгги ярим аср мобайнида мисли кўрилмаган қор бўрони етказган зарарларни зўр қийинчилик билан бартараф этмоқда. Жанубдаги Шимолий Каролина штатидан шимолдаги Мэн штатигача юзлаб шаҳарлар бир кеча-кундузда бир метр қалинликдаги қор билан қопланди ва бу ерларда ҳаёт тўхтаб қолди.

Нью-Йоркда чиқадиган газеталар бўронни «қотил» деб атадилар: Бўрон натижасида қурбонлар сони ҳали тўлиқ аниқланганн йўқ. Аммо шу нарса маълумки, фақат Нью-Йоркнинг ўзидагина бу бўрон етти кишини нобуд қилди. Улар қалин қор туфайли ҳаёт сўнган шаҳар кўчаларида музлаб қолишди. Йўллардаги автомобиль фалокати шу даражада кўпки, полиция уларни ҳисоблаб чиқишдан ожиз қолди. Фақат шу нарса маълумки, минглаб американликларнинг ишдан уйга бориши учун салкам бир соат кетган бўлса, ҳозир бу йўл қарийб бир кеча-кундузда босиб ўтилади. Одамлар қор бўрони натижасида тўхтаб қолган машиналар, автобуслар ва поездларда тунаб қолишди.

Бўрон жанубдан шимолга соатига 80 километр тезликда ҳаракат қилди. У электр линияларини узиб ташлаб, ўн минглаб турар-жой биноларини чироқсиз ва ёнилғисиз қолдирмоқда.

Ўн минглаб кишилар тўпланиб қолган йирик аэропортлар ҳамон ёпиқлигича турибди.

Қалин қор қатлами ҳамма нарсани, шу жумладан полиция фаолиятини ҳам тўхтатиб қўйди. Натижада Америка шаҳарларининг кўпгина районлари деярли жиноятчиларнинг қўлига топшириб қўйилди. Нью-Йорк, Вашингтон, Балтимор, Филадельфияда таловчилик авж олиб кетди.

О. ПОЛЯКОВСКИЙ.

● **САЛЬВАДОР.** Ватанпарварлар хунта қўшинларига қарши муваффақиятли кураш олиб бормоқда. Суратда: сальвадорлик партизанлар қўлга киритилган кўприклардан бирини муҳофаза қилмоқдалар. ЮПИ—ТАСС телефотоси.

ТАРИХИЙ ҲАҚИҚАТНИ ТИКЛАШ ЙЎЛИДА

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг мухбир аъзоси, таниқли шарқшунос олим Убайдулла КАРИМОВ ўзбек мутафаккири Алишер Навоий ҳаётининг сўнгги кунлари ва вафотининг тафсилотлари бўйича олиб бораётган тадқиқотларини ниҳоясига етказди. Қуйида унинг ана шу ҳақдаги мақоласини ўқийсиз.

НАВОИЙ ВА САРОЙ ТАБИБИ

Буюк мутафаккир А. Навоий давридаги маданий ҳаётнинг ҳамма томонлари ҳам етарли даражада ўрганилган, деб айтолмаймиз. Хусусан ўша даврдаги табиий фанлар, жумладан тиб илмининг тараққиёт даражаси ва унинг йирик арбоблари ҳақида қониқарли маълумотларга эга эмасмиз. Бунинг асосий сабаби у вақтда яратилган тиббий асарларнинг кам сақланганлиги ва етиб келганларининг ҳам иттифоқимиз кутубхоналарида мавжуд эмаслигидир. Шу сабабдан Навоийга замондош машҳур табибларнинг ҳаёти ва ижоди ҳақида маълумотлар ахтариб тегишли тарихий манбаларга мурожаат қилишга тўғри келди.

Маълумки Навоийнинг бевосита хомийлигида ижод этган машҳур тарихчи Ғиёсиддин Хондамир (1475—1536) ўз асарларида Ҳусайн Бойқаро даврида яшаган олимлар, шу жумладан ном чиқарган табиблар ҳақида ҳам хилма-хил ва муҳим маълумотлар келтиради. Масалан, унинг «Хулосат ал-абхор», «Макорим ал-ахлоқ» ва «Хабиб ас-сияр» номли асарларида Навоий бино қилган биргина «Шифоия» (мадраса ва касалхона)нинг ўзида тиб илмидан дарс берган ёки касалларни даволаш билан машғул бўлган 5 табиб: Муҳаммад Муин, Кутбиддин Одам, Муҳаммад табиб, Ғиёсиддин Муҳаммад ва Низомиддин Абдулҳайларнинг номи зикр этилади.

Булардан Низомиддин Абдулҳайнинг номи Навоий ҳаётининг сўнгги дамларига оид воқеалар билан боғлиқ бўлганлигидан унинг шахсияти алоҳида аҳамиятга моликдир. Маълумки, Астробод юришидан қайтаётган Ҳусайн Бойқарони кутгани чиққан Навоийнинг хушдан кетиб йиқилиши ва уч кун ўзига келмай ётгандан кейин вафот этганлиги воқеасини Хондамир аниқ тафсилотлари билан ёзиб қолдирган. Қизиғи шундаки, Хондамир бу воқеани икки хил тасвирлайди — «Макорим ал-аҳлоқда» бир хил ва «Ҳабиб ас-сияр» билан «Равзат ас-сафо»да бир хил.

«Макорим ал-ахлоқ» ўзбек тилида нашр этилган, аммо «Ҳабиб ас-сияр»даги бизни қизиқтирган парча тўла таржимада эълон қилинмагани учун, унинг мақола мавзуига тегишли жойларини қисман ўз баёнимизда ва қисман тўлиқ таржимада келтирамиз.

1500 йилнинг 28 декабри куни Ҳиротга Ҳусайн Бойқаронинг Астробод юришидан қайтаётганлиги тўғрисида хабар келади. Эртасига пешин пайтида Навоий бир гуруҳ амалдор ва мулозимлар билан биргаликда подшони кутиб олиш учун йўлга чиқади. Турли работларда тўхтаб уч кун йўл босгандан кейин 1501 йилнинг 1 январида жума куни Хожа Аббос деган жойга етиб келади. Шу вақтда подшонинг тахти равони кўринади ва Хўжа Шаҳобиддин Абдулло (Ҳусайн Бойқаронинг амирларидан бири) отини илғорлатиб Навоийнинг олдига келади. Навоий у билан қучоқлашиб кўришади, аммо ҳол-аҳвол сўрашиб улгурмасданоқ аҳволида ўзгариш юз беради ва қаттиқ изтироб билан Хўжа Абдуллога: «Мендан хабардор бўлиб тур» дейди. Шу пайтда подшонинг тахти равони яқинлашиб келади ва Навоий подшо билан кўришиш учун отдан тушади. Бироқ оёқларида қувват қолмаганлигидан бир қўлини Хўжа Абдуллонинг елкасига ва иккинчи қўлини Мавлоно Жамолиддин Қосим Хондамир (бу бошқа Хондамир) кифтига қўйиб бир амаллаб тахти равонга яқинлашади ва подшонинг қўлини ўпадию, ниҳоятда холсизланиб ўша жойга ўтириб қолади. Подшоҳ кўп меҳрибонликлар билан ундан ҳол-аҳвол сўрайди, аммо у ҳеч жавоб беролмайди. Бу аҳволдан ташвишланган подшоҳ ўзининг тахти-равонини беради ва Навоийни унга ётқизиб шу кечасиёқ шаҳарга етказиш ва аҳволидан хабардор бўлиб туришни Хўжа Абдуллога топшириб, ўзи Париён работига қараб йўл олади. Шу вақтда Навоийнинг томир уриши ва ташқи кўринишида сакта аломатлари пайдо бўлади ва тиб илмини биладиган бир гуруҳ кишилар «касалдан шу ернинг ўзида қон олиш керак, токи тузалиш аломати кўринсин» дейдилар. Аммо табобатдан лоф уриб юрувчи Мавлоно Абдулҳай Зиёратгоҳий бунга тескари йўл тутади ва бирон хато рўй бермаслиги учун Ҳиротга етиб бориб табибларни йиққандан кейин муолажа бошлаш керак дейди. Хўжа Шаҳобиддин иккинчи фикрни тўғри деб ҳисоблайди ва Навоийни тахтиравонга ётқизиб йўлга тушади. «У олий мартабали амирнинг яхшиликлари денгизига ғарқ бўлган бу хайрихоҳ камина (Хондамир) ниҳоятда ташвишланиб Хўжа Абдуллога касалликнинг шиддати шу даражадаки, агар қон олиш кечиктирилса, кейин даволашдан фойда чиқмаслигини айтдим. У жаноб иккиланиб қолди ва подшоҳ ҳузурига чопар жўнатиб аҳволни хабар қилди. Ул ҳазрат каминанинг фикрига мувофиқ иш кўриб қон олишни буюрдилар. Аммо то чопар қайтиб келиб, ундан кейин қон олувчини топгунча уч фарсах (18 км) йўл юрилган ва фурсат бой берилган эди. Ноилож қон олинганда 5—6 сердан (350 граммдан) ортиқ қон чиқмади. Касаллик зўрайиб кетади, жума куни ярим кечада ул жанобни ўз уйига олиб келадилар. Эртасига эрталаб барча табиблар йиғилиб иккинчи марта қон олмоқчи бўладилар, аммо фурсат қўлдан кетганлиги учун фойда бермади... Шанба куни давомида дард яна оғирлашди ва якшанба куни тонгда Навоий оламдан ўтди».

Демак, «Хабиб ас-сияр»дан шу нарса англашиладики, Навоий ҳушидан кетиб йиқилгандан кейин унга кўрсатилиши лозим бўлган тиббий ёрдам хусусида табиблар орасида келишмовчилик юз берган. Кўпчилик табиблар ўша ернинг ўзида тезлик билан чора кўриб, қон олишни тавсия қилган бўлсалар, Низомиддин Абдулҳай бунга қарши чиқиб, Ҳиротгача ҳеч нарса қилмасликни лозим топади ва шу фикрини бошда амалга ҳам оширади. Абдулҳайнинг бу таклифини бошқа табиблар қатори Хондамир ҳам хато деб билганлиги очиқ кўриниб турибди.

Хўш, ўша давр табобати нуқтаи назаридан қараганда, Навоийни даволашда ҳақиқатан ҳам хатога йўл қўйилганми? Навоийда юз берган касалликни Хондамир сакта деб атайди. Шарқ табобатида бу термин билан апоплексия, яъни инсульт ёки бошқача айтганда мияга қон қуйилиши касаллиги ифодаланади. Ибн Сино ўз «Қонунида» бу касалликни муфассал баён қилиб, жумладан шундай дейди: «Томирлари хилтга тўлиқ бўлган киши учун ҳаракат қилиш хатарлидир, чунки бу кўпинча томирларни ёриб юборади ва натижада... сакта келиб чиқади. Бунинг давоси дарҳол қон олишдир».

Ибн Сино билан Навоий ўртасида 500 йиллик бир давр ётади, шунинг учун бу муддат ичида сактани даволаш усули ҳам ўзгаргандир, деган савол туғилиши мумкин. Аммо Навоий даврида энг мўътабар саналиб, мадрасаларда дарслик сифатида ўқитилган асарда ҳам сактага қарши тезликда қон олиш тавсия этилади. Шунинг учун ўша ерда ҳозир бўлган барча табиблар бу қоидага риоя қилиб қон олишни талаб қиладилар, аммо биргина Низомиддин Абдулҳай бунга қарши чиқади.

Хўш, Абдулҳай ўзи ким? Унинг ҳақида қандай маълумотлар бор? «Ҳабиб ас-сияр»да бир неча Низомиддин Абдулҳайлар ҳақида гап боради ва уларнинг қайси бири ким эканлиги хусусида илмий адабиётда бироз ноаниқлик бор. Масалан, академик В. В. Бартоль ўзининг «Мир Али-Шер ва сиёсий ҳаёт» деган мақоласида фақат бир Абдулҳай Туний ҳақида гапириб, уни Ҳусайн Байқаронинг сарой табиби деб таърифлайди.

Аммо Хондамир Абдулҳай исмлик иккита табиб ҳақида гапиради. Улардан бирини Мавлоно Низомиддин Абдулҳай табиб деб атаб, уни шундай таърифлайди.

«У аввалари ҳидоятли амирнинг «Дор иш-шифо»сида беморларни даволаш билан машғул бўлди. Раҳматлик Хўжа Убайдулло (Аҳрор) ҳазратлари касал бўлганида Ҳиротга одам юбориб Навоийдан бир табиб юборишини сўради. Шунда Навоийнинг буйруғига биноан Абдулҳай Самарқандга борди. Бу сафардан қайтиб келгач, унга бўлган эътибор орта борди ва кундан-кунга қадру қиймати кўтарилиб, бахт юлдузи соат сайин ўзининг аъло даражаси томон юқорилиб кетди. Ниҳоят унга ҳоқоннинг илтифот назари тушди ва у ҳатто ҳарамга ҳам кира оладиган ва катта-кичикнинг сирларидан хабардор бўладиган бўлди. То шу кунгача у шону-шавкат авжида бўлиб, аксар вақтини олий ҳазрат хизматида ўтказади».

Демак Мавлоно Низомиддин Абдулҳай Ҳусайн Бойқаронинг сарой табиби бўлган, у табиб сифатида ҳатто ҳарамга ҳам кира олганки, бу подшонинг энг ишончли кишиларигагина насиб этган. Хондамир бошқа бир муносабат билан ҳам Низомиддин Абдулҳайнинг саройида нуфузли киши бўлганлигини таъкидлаб ўтади. Маълумки, 1499 йил баҳорида Навоий, ҳаж қилиш учун рухсат сўраб ўша пайтда Марвда турган Ҳусайн Бойқарога Машҳаддан мактуб юборади. Хондамир шу мактубни подшоҳ саройида сўз айтиш ҳуқуқига эга бўлган табиб Абдулҳай олиб борганлигини ёзади.

Табибларнинг иккинчиси Хондамир Мавлоно Абдулҳай Тунийдир. Уни шаҳзода Иброҳим Ҳусайн мирзода (Байқаронинг ўғли, Балх ҳокими) садрлик мансабида ишлагани учун мулозамат билан банд бўлиб, айшу-ишратга кўп берилганлигидан табобатга парво қилмай қўйган, — дейди.

Шу Абдулҳай исмли икки табибдан Навоийни даволашга аралашгани қайси бири? «Ҳабиб ас-сияр»нинг 1857-йили Бомбейда босилган нусхасида бу ишга аралашган табиб Мавлоно Абдулҳай Туний деб кўрсатилган (шу нашрдан фойдаланган Бортольдда ҳам шундай). Биз «Ҳабиб ас-сияр»нинг Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Шарқшунослик институтида сақланаётган иккита қўлёзмаси ва «Равзат ас-сафо»нинг Хондамир томонидан ёзилган VII жилдини солиштирганимизда шу нарса маълум бўлдики, уларнинг ҳаммасида ҳам Навоийни даволашга аралашган табиб Низомиддин Абдулҳай Зиёратгоҳийдир.

Демак Навоий ҳушдан кетиб йиқилганда унинг тепасида бўлган Абдулҳай исмли табиб Балх ҳокимида садрлик вазифасини бажарувчи Абдулҳай Туний эмас, балки Ҳусайн Бойқаронинг сарой табиби нуфузли Абдулҳай Зиёратгоҳий бўлган. Ана шундай бутун мамлакатда биринчи даражадаги табиб мансабида танилган кишининг бошқа табиблар у ёқда турсин, ҳатто тарихчи Хондамирга ҳам маълум бўлган қоидадан, яъни сактага қарши дарҳол қон олиш лозимлигидан бехабар бўлиши эҳтимолдан узоқ, албатта. Шундай экан, нима учун у бирдан бир тўғри чорани қўллашга қаршилик қилган? Чўчиганидан шундай қилганми, ёки бу ерда бошқа бир сабаб борми? Чўчиган дейишга асос йўқ, чунки касал тепасида Абдулҳайдан ташқари яна бир гуруҳ бошқа табиблар ҳам бўлган ва қон олиш фикри ўшалардан чиққан эди.

Агар бу воқеанинг «Ҳабиб ас-сияр» билан «Макорим ал-ахлоқ»даги тасвири орасидаги фарқига диққат қилинса, юқоридаги савол, менимча бир қадар ойдинлашади.

Маълумки, «Ҳабиб ас-сияр»нинг Ҳусайн Бойқаро ва унинг авлодига бағишланган III-қисми 927/1520-21 йили ёзишга бошланиб, 930/1524-йилларда тугалланган. Ўзининг шу асарида Навоийнинг касалига қарши ўз вақтида чора кўрилмаганлигини зорланиб ёзган Хондамир, Навоий вафотидан сўнг 1501 йили тугатиб подшога тақдим этган «Макорим ал-ахлоқ»да бу тўғрида лом-лим ҳам демайди, балки «Ажал етгач, даводан не фойда» каби ибораларни 2—3 марта такрорлаш билан кифояланади.

Таажжубланарли жойи шундаки, «Ҳабиб ас-сияр»да касалдан дарҳол қон олишга бирдан-бир қарши чиққан киши сарой табиби Абулҳай деб кўрсатилгани ҳолда, «Макорим ал-ахлоқ»да бунинг тескарисини ёзади: «Йўл асносида ҳикмат паноҳ Низомиддин Абдулҳай ва Мавлоно Шамсиддин Муҳаммад Гилонийларнинг маслаҳатларига биноан, ул илоҳий марҳаматлар тимсолининг томирини тилиб нозик ҳунарлар ишлатиш орқали қариб ярим ман (бир ман 680 гр.) қон олинди».

Бу ерда яна бир нарса кўзга ташланади. Хондамир «Ҳабиб ас-сияр»да Абдулҳайнинг номини унчалик ҳурмат билан тилга олмасдан, унинг табиблиги ҳақида истеҳзо билан «Табобатдан лоф уриб юрувчи Абдулҳай Зиёратгоҳий...» деб ёзган бўлса, «Макорим ал-ахлоқ»да аксинча уни «Ҳикмат паноҳ Мавлоно Низомиддин Абдулҳай...» деб таърифлайди.

Бундан шу нарса англашиладики, Хондамир «Макорим ал-ахлоқ»ни ёзган вақтида Навоийнинг касалига жуда кечикиб, фурсат ўтгандан кейин чора кўрилганлиги ва бу хатонинг айбдори ким эканлиги ҳақида рўй-рост гапиришга журъат этолмай, воқеани хаспўшлаб ўтишга мажбур бўлган. Фақат орадан 25 йиллар чамаси вақт ўтгандан кейингина ҳеч нарсадан чўчимасдан ҳақиқатни ёзиб қолдиришни лозим топган. Бу ерда «Макорим ал-ахлоқ»нинг ўзбекча нашрига муҳтарам олим Иззат Султон томонидан ёзилган сўз бошидан бир жумла келтиришни ўринли деб биламиз. «Табиий, — деб ёзади Иззат Султон, — авторнинг олдига қўйган мақсадлар Навоий билан унинг муҳити орасида айниқса сарой аҳиллари орасида бўлган низолар ҳақида индамай ўтишни талқин этганлар. «Равзат ас-сафо»нинг VII томида Навоийнинг Астрободга сургун қилинганлигини ва бунга Мажидиддиннинг иғволари сабаб эканини аниқ айтган Хондамир, «Макорим ал-ахлоқ»да бу масала устидаги хашакни очмасдан ўтиб кетади. («Учинчи нашри, 1967 й., 13-бет).

Хулоса қилиб айтганда, юқорида келтирилган фактлар, биринчидан профессор Иззат Султоннинг мана шу фикрини тасдиқласа, иккинчидан, Навоий даврига оид тарихий ва бошқа манбаларни синчиклаб қиёсий ўрганишда давом этиш буюк шоир ҳаёти ва ижодининг айрим томонларини янада тўлароқ ёритишга ёрдам бериши шубҳасиз эканлигини кўрсатади.

У. КАРИМОВ,
Ўзбекистон ССР Фанлар академияси мухбир аъзоси, шарқшунослик институти ёзма ёдгорликларни ўрганиш ва нашр этиш бўлимининг мудири.

КИТОБ ЖАВОНИНГИЗГА

«САДОҚАТ»

● ЕЗУВЧИ Ёқуб Хаимов ўзининг қисса, очерк ва пьесаларида Фарғона водийсидаги инқилобий воқеалар, Бухоро яҳудийларининг инқилобга қадар бўлган аянчли аҳволи ва совет халқлари оиласидаги фаровон турмуши ҳаққоний тасвирланади, сионизмнинг реакцион моҳияти фош қилинади. Бу китобга муаллифнинг қарийб кўп йиллик ижодиётидаги сараланган асарлар киритилди.

«СЕВГИГА ИЛТИЖО»

● АНВАР Исроилов ўзининг қатор шеърий тўпламлари орқали китобхонларга яхши таниш. Бу мажмуа шоирнинг кейинги йилларда ёзган янги асарлари, қисман аввалги китобларидан олинган сара шеърларидан тузилган. Уларда ёшлик ва муҳаббат, дўстлик ва эзгулик, ишонч, ҳурмат ва меҳр-оқибат каби олижаноб туйғулар улуғланади.

«ЧОРЛА, ИСТИҚБОЛ!»

● ПАРКЕНТЛИК ёш шоира Санобар Умарованинг шеърларида эзгу бир ёруғлик бор. Унинг илк китобига Ватан, одамлар меҳри, она-диёр манзараларининг киши қалбига солган ҳаяжонлари ифодаланган шеърлари киритилган.

УШБУ КИТОБЛАР ҒАФУР ҒУЛОМ НОМИДАГИ АДАБИЁТ ВА САНЪАТ НАШРИЁТИДА ЧОП ЭТИЛДИ.

МУСОБАҚАЛАР, УЧРАШУВЛАР

СУВДАГИ ГОЛЛАР

Тошкент ва Ленинград шаҳарларида сув полоси бўйича мамлакат чемпионати олий лига қатнашчиларининг якунловчи учинчи давра учрашувлари бўлиб ўтди. Митрофанов номли сув спорти саройида Тошкентнинг «Меҳнат» командаси Львовнинг «Динамо» ватерполчиларини 12:11 ҳисобида, Севастополнинг Қизил байроқли Қора денгиз флотини 8:7 ҳисобида енгиб, Киев динамочиларига 9:10 ҳисобида ютқазишди. Тошкентлик ватерполчилар жами 8 очко тўплаб, 7—12 ўринлар учун иккинчи финал группада қатнашадиган бўлдилар. Мана икки мавсумдирки, командамиз финал олтиликка кира олмаяпти. Командадан турли сабабларга кўра кетган тажрибали ўйинчилар ўрнини эгаллаган ёшлар финал олтиликка киришга ҳаракат қилишяптию лекин, оуннинг уддасидан чиқа олмаяптилар.

«ПАХТАКОР» ТУРНИР ҒОЛИБИ

Фарғона ва Наманганда футбол бўйича ўтказилган оахорги турнир ниҳоясига етди. «Пахтакор» охирги кун Венгриянинг «Элере» клуби билан учрашиб, 1:0 ҳисобида ғолиб келди ва тўртта ўйиннинг ҳаммасида устун келиб, 8 очко билан турнир ғолиби бўлди.

Ҳадемай мавсумнинг кубок ўйинлари ҳам бошланади. 19 февралда Жиззахнинг «Звезда» командаси Москванинг «Локомотив» футболчиларини қабул қилади. «Пахтакор» 24 февралда Ярославлнинг «Шинник» ва Хабаровскнинг Армия спорт клуби ғолиби билан ўйнайди.

МАРРАГА ЯҚИНЛАШИШМОҚДА

Халқаро шашка бўйича аёллар ўртасида Ўзбекистон чемпионати финиш чизиғига яқинлашяпти. Тошкентлик мастерликка номзод Светлана Логачёва тўққиз учрашувнинг еттитасида ғолиб келиб, иккитасини дуранг қилди ва 8 очко билан олдинда боряпти. Мария Бурлакова ҳисобида 7,5, Озода Аҳмедовада 7 та очко бор.

ГАИ БЮЛЛЕТЕНИ

ЙЎЛОВЧИЛАР, ЭҲТИЁТ БЎЛИНГ!

ОБЛАСТЬ ДАВЛАТ АВТОМОБИЛЬ ИНСПЕКЦИЯСИ ХАБАР ҚИЛАДИ

БЕКОБОД. Маст ҳолда рулга ўтириш Саидмурод Бойматов учун бир умрга катта сабоқ бўлиб қолса керак. У ўзининг давлат номери 34—04 ТШХ бўлган ВАЗ-2101 маркали машинасида «Тинчлик» кўчасидан «Тошкент» кўчаси томон бораётиб, йўл ҳаракати қоидасини қўпол равишда бузди. Маст шофёр 1956 йилда туғилган Муҳаммаджон Жалоловни қаттиқ жароҳатлади. Жабрланувчи шифохонага ётқизилди. Мазкур кўча транспорт ҳодисаси ҳайдовчининг айби билан содир бўлганлиги аниқланди.

ОҚҚЎРҒОН. Етти ёшли Алишер Пирназаров ўз қариндош-уруғларини ҳам, Ўзбекистон ССР Қишлоқ қурилиши министрлигининг 1-автобазаси коллективини ҳам қаттиқ ташвишга солиб қўйди. У Усмон Юсупов ва Собир Раҳимов кўчалари чорраҳасида шофёр Ленур Ваджипов бошқариб келаётган давлат номери 89—99 ТШЖ ГАЗ-51 машинаси йўлини кесиб ўтди ва қаттиқ жароҳатланди.

Воқеа таҳлили айб йўловчида эканлигини кўрсатди.

Куйбишев номли совхозда содир бўлган қуйидаги воқеа ҳам аввалгисига жуда ўхшаш. Райондаги 43-ўрта мактабнинг 2-синф ўқувчиси Данишер Сафаров кўча ҳаракати қоидасини бузди. У хўжаликнинг Қулунқулоқ участкасида шофёр Эргаш Дўстбеков бошқариб бораётган 23—76 ТШС номерли ГАЗ-52 автомашинаси йўлини кесиб ўтди. Натижада оғир жароҳатланган бола касалхонага ётқизилди.

НАРИМОНОВ. Ўзбекистон кўчасидаги 24-уйда яшовчи 5 ёшли Жуба Исмоиловни ота-оналари назоратсиз қолдиришди. Болакай йўл қоидасига мувофиқ ҳаракатланаётган автомашина йўлини кесиб ўтаётиб қаттиқ жароҳатланди. Давлат номери 95—24 ТШС бўлган «Москвич-412» машинаси шофёри Рўзибой Қосимов масофа жуда яқин бўлганлиги учун транспорт воситасини тўхтатишга улгура олмади.

РЕДАКЦИЯДАН: Кўча транспорт ҳодисаларининг бир қисми йўловчиларнинг айби билан содир бўлаётир. Жабрланаётганлар орасида болаларнинг борлиги, айниқса, ачинарли ҳолдир. Шунинг учун мактабларда, мактабгача тарбия муассасаларида, уйда болалар ўртасида кўча ҳаракати қоидаларини тушунтириш ишларини кенг ва изчил олиб бориш зарур.

Реклама ва эълонлар

М. Қориёқубов номидаги Ўзбек Давлат филармонияси

СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА
16 ФЕВРАЛЬ СОАТ 19.30 ДА

Бутуниттифоқ профессионал бадиий коллективлар кўриги-конкурси ва Ўзбекистон Ленин комсомоли мукофотининг лауреати

ЎЗБЕК АШУЛА ВА РАҚС «ШОДЛИК» АНСАМБЛИНИНГ

КОНЦЕРТИ

ҚАТНАШАДИЛАР:

Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист Ғуломжон ЁҚУБОВ, VI Жаҳон фестивалининг лауреати Анвар РУСТАМОВ.

СОЛИСТЛАР: Дилором ҚАЮМОВА, Райҳон АБДУЛЛАЕВА, Ҳотам ҲОЖИЕВ, Моҳичеҳра ИСЛОМОВА.

ЎЗБЕК ХАЛҚ ЧОЛҒУ АСБОБЛАРИ АНСАМБЛИ

Программани Ўткир СИДДИҚОВ олиб боради.

«ШОДЛИК» ансамблининг бадиий раҳбари ва бош балетмейстери — Ўзбекистон Ленин комсомоли мукофоти лауреати Қодир МЎМИНОВ.

Музика раҳбари — Исматулла РАҲМАТУЛЛАЕВ.

Ўзбекистон ССР Ҳунар-техника таълими давлат комитети

30-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ

қуйидаги ихтисослар бўйича ўрта маълумотга эга бўлган

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

устки кийимларни тайёрловчи-тикувчи, озиқ-овқат ва саноат молларини сотувчи, ўқиш муддати — 6 ой, ошпаз — ўқиш муддати 1 йил.

Билим юртига ўқувчилар имтиҳонсиз қабул қилинади ва уларга ойига 30 сўмдан 70 сўмгача стипендия тўланади. Ишлаб чиқариш практикаси даврида ишлаган меҳнат ҳақининг 33 проценти ўқувчиларга берилади. Ўқиш даври меҳнат стажига киритилади. Билим юртини имтиёзли диплом билан битирганлар техникум ва олий ўқув юртларига киришда маълум имтиёзлардан фойдаланадилар.

Машғулотлар 1 мартда бошланади.

Билим юртига киришда қуйидаги ҳужжатлар талаб қилинади: билим юрти директори номига ёзилган ариза, паспорт, турар жойидан справка, ота ёки онасининг иш жойидан справка, 286-формадаги медицина справкаси, мактабдан характеристика, маълумоти ҳақида гувоҳнома, 4 дона фотосурат.

Билим юрти адреси: Тошкент шаҳар, Қорақамиш 1/2 массиви (42, 43, 43 «э», 56, 82-автобуслар ва 27-трамвайнинг «Мактаб» бекати).

Саноат-қурилиш материаллари министрлиги Узстроймонтаж» трестининг 14-кўчма механизация колоннасига берилган йўқолган **ГЕРБЛИ ПЕЧАТЬ БЕКОР ҚИЛИНАДИ**

«Узсельстройиндустрия» тресги Наримонов темир-бетон экспериментал заводининг йўқолган **БУРЧАКЛИ ШТАМПИ БЕКОР ҚИЛИНАДИ**

ФУТБОЛ ИШҚИБОЗЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

МАРКАЗИЙ «ПАХТАКОР» СТАДИОНИНИНГ

реклама ва билетларни сотиш бўлимида Совет Иттифоқи 46-чемпионатининг футбол матчларига

АБОНЕМЕНТЛАР СОТИЛМОҚДА

1983 йил мавсуми учун абонементнинг баҳоси — 25 сўм 50 тийин.

«ТАШОБЛКОЛХОЗСТРОЙ» ТРЕСТИНИНГ

25-КОЛХОЗЛАРАРО ИХТИСОСЛАШГАН КЎЧМА МЕХАНИЗАЦИЯ КОЛОННАСИГА **автокранчилар** КЕРАК.

Турар жой берилади.

Бизнинг адрес: Тошкент область, Оржоникидзе райони, Тузель қишлоқ совети. Чингелди посёлкаси («Шастри» автостанцияси — «Чингелди» автобусининг сўнгги бекати).

ТЕАТР

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 15/II да **Бой ила хизматчи,** 16/II да **Рўё,** 17/II да **Олтин девор.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 16/II да **Олифта** (16.00), 17/II да **Ишонмасанг ўламан.**

ЦИРК

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — «Аралаш ҳайвонлар группаси» аттракционининг гастроллари (19.30).

МАҚОМЧИЛАР КОНКУРСИ ҒОЛИБЛАРИ

Аввал хабар қилганимиздек, Тошкентда мақомчилар I республика конкурси якунланди. Бу ижодий мусобақа классик музика анъаналарига меҳр-муҳаббат қўйган кўпгина истеъдодли ижрочиларни аниқлаб берди. Суратда: мақомчилар конкурси ғолиблари.

Т. Каримов фотоси.

ДОНОЛАР БИСОТИДАН

ЖАҲЛ БИЛАН ТОШНИ ТЕПМА...

● Жаҳолат ҳамма вақт ёмон ҳимоячидир.

В. Шекспир.

● Мулоҳазалилик — бахтнинг бир бўлаги.

● Ғазабланганда тўғри ҳам эгри кўринади.

● Ғазабдан — ақл, ташвишдан — иштаҳа кетади.

● Сержаҳл киши тез қарийди.

● Қизиққонлик ишга ҳалал берар.

● Жаҳл чиққанда ўзни босиш — олтин топган билан тенг.

● Ғазаб — душман, ақл — дўст.

● Шерни енгган одамдан ўз ғазабини босган одам кучли.

● Яхши одам осойишталик келтирар, ёмон одам ташвиш келтирар.

● Ўз ғазабига ҳоким киши доимо ҳоким бўлур.

● Аҳмоқ валдираганда ақлли жим қолар.

● Аҳмоқлар тортишар, ақллилар келишар.

Халқ мақолларидан.

● Жаҳлинг — душманинг. Жаҳлини ютган одам икки кишини сақлаб қолади: ўзини ва ўзгани.

● Жаҳл бамисоли ўргатилмаган от, олиб қочади.

Ҳинд мақоллари.

● Жаҳл билан тошни тепсанг, бари бир оёғинг оғрийди.

Корейс мақоли.

● Жаҳлингни ютиб юборсанг юз кунлик ҳижолатдан ҳалос бўласан.

Арман мақоли.

● Қаттиқ гапни эшитишади, оқилона сўзга қулоқ солишади.

Туркман мақоли.

● Булут қуёшни, ғазаб ақлни тўсади.

Мўғул мақоли.

Редактор ўринбосари
С. Ғ. МУСАЕВ.

БИЗНИНГ АДРЕС: 700000, Тошкент—П, ЛЕНИН кўчаси, 41.

Телефонлар: редактор ўринбосарлари—335885, 325747, 337916, 325748; масъул секретарь—334808, 325353; секретариат—325750. БЎЛИМЛАР: хатлар ва оммавий ишлар; фельетонлар—334048, 325354; партия турмуши—325778; пропаганда—325645; саноат, капитал қурилиш ва транспорт—325749; қишлоқ хўжалиги—325647; адабиёт ва санъат—325767; совет қурилиши—325645; ахборот, спорт ва ҳарбий ватанпарварлик — 325733; фан, маданият ва олий ўқув юртлари—325553; фотомухбир—325894.

Р. 01799. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. ИНДЕКС: 64684. Б. 1542. 8